

Mariagerfjord Kommune

Tilgængelighedsplan for Mariagerfjord Kommune

September 2008

Mariagerfjord Kommune

Tilgængelighedsplan for Mariagerfjord Kommune

September 2008

Ref 8649005

Version 2

Dato 2008-09-18

Udarbejdet af PTRS

Kontrolleret af JPD

Godkendt af JPD

Rambøll Danmark A/S

Olof Palmes Allé 22

DK-8200 Århus N

Danmark

Telefon +45 8944 7700

www.ramboll.dk

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	1
2.	Arbejdsgruppen	3
3.	Målodpegnig	4
4.	Tilgængelighedsnettet	5
4.1	Tilgængelighedsnettet i Hobro	5
4.2	Tilgængelighedsnettet i Hadsund	6
4.3	Tilgængelighedsnettet i Mariager	7
4.4	Tilgængelighedsnettet i Arden	8
4.5	Tilgængelighedsnettet i Øster Hurup	9
5.	Registrering – Vejarealer	10
5.1	Generelle problemer i de fem byer	13
5.2	Tilgængelighedsproblemer i Hobro	15
5.3	Tilgængelighedsproblemer i Hadsund	17
5.4	Tilgængelighedsproblemer i Mariager	18
5.5	Tilgængelighedsproblemer i Arden	20
5.6	Tilgængelighedsproblemer i Øster Hurup	21
6.	Handlingsplan – Anlægsprojekter	23
6.1	Fortovsramper	24
6.1.1	Ramper ved niveauspring	25
6.1.2	Ændring af stejle ramper	25
6.2	Manglende gangbaner	25
6.2.1	Mariager	25
6.2.2	Øster Hurup	28
6.2.3	Øvrige lokaliteter	28
6.3	Opmærksomhedsfelter	32
6.4	Krydsningsmuligheder mangler	33
6.4.1	Manglende krydsningsmuligheder - Hadsund	33
6.4.2	Manglende krydsningsmuligheder - Mariager	35
6.4.3	Manglende krydsningsmuligheder - Arden	38
6.4.4	Manglende krydsningsmuligheder - Øster Hurup	39
6.5	Smalle gangbaner	40
6.6	Inventar i gangbane	41
6.7	Ujævn belægning – alvorlige ujævnheder	41
6.8	Forbedring af stoppesteder	44
7.	Renoveringsprojekter	45
7.1	Ledelinier	45
7.2	Uklar afgrænsning af gangbane	45
7.3	Ujævn belægning – mindre alvorlige problemer	45
7.4	Stejl sidehældning	45

8.	Handlingsplan, ikke-anlægsprojekter	46
8.1	Kursus for Mariagerfjord Kommunes tekniske forvaltning og driftsafdeling	46
8.2	Opbygning af en tilgængelighedsorganisation i kommunens tekniske forvaltning	46
8.3	Kampagne for friholdelse af fortove mm for inventar	47
8.4	Parkering på fortove i Hobro	48
8.5	Opgradering af busmateriel, forbedret køreplan o.s.v.	48
8.6	Handicapparkering i kommunen	48
8.6.1	Udformning af handicapparkeringspladser	50
8.7	Siddemuligheder	50
8.8	Tilgængelighed til butikker	51
9.	Handlingsplan bygninger	52
9.1	Handlingsplan - offentlige bygninger	52
9.2	Afrapportering	53
9.2.1	Registreringsskema med parameter/underkrav	54
9.3	Generelle problemstillinger	56
9.3.1	Registrerede problemer	56
Bilag 1	Udpegede mål	
Bilag 2	Tilgængelighedsnettene i de fem byer	
Bilag 3	Registrerede problemer i hver af de fem byer efter alvorlighed	
Bilag 4	Bygningsregistrering - resultater	

1. Indledning

Mariagerfjord Kommune har i januar 2008 igangsat arbejdet med udarbejdelse af en tilgængelighedsplan for Mariagerfjord Kommune. Hobro Kommune udarbejdede en tilgængelighedsplan ultimo 2006. Formålet med nærværende plan er at udarbejde en tilsvarende plan for byerne Hadsund, Mariager, Arden og Øster Hurup, så der er en samlet handlingsplan for tilgængelighedsprojekter i Mariagerfjord Kommune. Tilgængelighedsplanen for Hobro er derfor indarbejdet i denne samlede plan.

Ved tilgængelighed forstås i denne sammenhæng, at vej- og andre arealer er indrettet, sådan at handicappede kan færdes på lige fod med andre trafikanter. Et handicap er noget personer har i forhold til deres omgivelser. Utilgængelige færdselsarealer og bygninger øger konsekvenserne af et handicap.

Handicappede har lige så stor ret til en sikker og god tilgængelighed til de offentlige mål, som ikke handicappede. Ofte kræver det kun ganske små ændringer at indrette de offentlige gaderum, torve og pladser således at de bliver nemmere at orientere sig i for de forskellige handicapgrupper. Mange andre end handicappede har glæde af sådanne ændringer. Dette gælder f.eks. forældre med barnevogne, personer med bagage, børn og ældre, gangbesværede mennesker, som ikke traditionelt opfattes som handicappede.

I den nye udgave af Vejregler for Byernes Trafikarealer er der således indføjet en anbefaling om, "at der skabes et sammenhængende trafiksystem, som er velfungerende også for personer med handicap." Vejdirektoratet har desuden i december 2003 udgivet "Håndbog i tilgængelighed", der har status som vejregel.

Tilgængelighedsplanen beskriver generelt forholdene for handicappede trafikanter i byerne Hobro, Hadsund, Mariager, Arden og Øster Hurup og udpeger en række projekter, som vil kunne forbedre forholdene. Udpegningen sker efter kriteriet: Så mange som muligt skal have glæde af tiltaget. Planen vedtages politisk og indgår i Mariagerfjord Kommunes samlede handlingsplan for anlægsudgifter til anlægsarbejder i kommunen. Hermed skabes der også synlighed i det politiske system.

Udover disse særligt afsatte midler, er der muligheder for – helt eller næsten gratis – at skabe forbedret tilgængelighed i forbindelse med andre anlægsprojekter, som kan spænde lige fra store sivegade- og pladsprojekter til rutinearbejder som f.eks. større fortovsrenoveringer.

For at sikre at tilgængelighed indarbejdes i forvaltningens daglige arbejde, som en faktor der skal tages hensyn til på lige fod med f.eks. trafiksikkerhed, æstetik og økonomi, har der i tidligere planer af samme karakter været integreret en inddragelse af Teknisk Forvaltning, bl.a. gennem afholdelse af kurser, hvor der er mulighed for at afprøve handicappedes hjælpemidler. Der er afsat midler til dette i forbindelse med tilgængelighedsplanen, men seminaret er endnu ikke gennemført.

Sideløbende med planlægningen for tilgængeligheden på vejene er der sket en registrering af den indendørs tilgængelighed i en række offentlige bygninger. Sigtet med dette er at kunne foretage en samlet indsats for tilgængelighed, hvor udendørs og indendørs forhold ses som en helhed. Der er udarbejdet et separat forslag til handlingsplan for så vidt angår de indendørs forhold. Der er foretaget en prioritering af hvilke bygninger af de bygninger, som Mariagerfjord Kommune ejer, der bør gøres tilgængelige først.

2. Arbejdsgruppen

Tilgængelighedsplanen er udarbejdet i tæt samarbejde med en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for handicaporganisationer og ældreråd i Mariagerfjord Kommune samt repræsentanter for Kommunen. Følgende personer har deltaget i ét eller flere arbejds møder undervejs:

- Arne Haxholm, Mariagerfjord Kommune
- Jonna Nielsen, Mariagerfjord Kommune
- Kent Rasmussen, Dansk Blinde Samfund – Hobro
- Troels Jensen, Dansk Blinde Samfund – Hadsund
- Lene Nielsen, Spastikerforeningen – Hadsund
- Marianne Kastbjerg Holm, Dansk Handicaporganisationer - Arden
- Hans Jørgen Hansen, Ældrerådet - Arden
- Jørgen Andersen, Ældrerådet - Mariager
- Holger Graversen, Ældrerådet - Hadsund

Arbejdsgruppen er sammensat bredt for at få repræsenteret så mange handicapgrupper som muligt. Dette er vigtigt, fordi nogle af handicapgrupperne erfaringsmæssigt har modstridende ønsker, f.eks. om kantstensopspring.

Rambøll Nyvig ved Jacob Deichmann og Peter Søndergaard har medvirket som rådgiver for så vidt angår planlægningen for vejområdet og som redaktør af den samlede rapport. Claus Bjarne Christensen fra Handiplan Plus har gennemført undersøgelsen af tilgængeligheden for handicappede i og umiddelbart udenfor bygninger, der af arbejdsgruppen blev udpeget som klasse 1 mål.

Arbejdsgruppen har afholdt 3 møder.

3. Måludpegning

Som et led i udpegningen af tilgængelighedsnettet er der foretaget en måludpegning for at lokalisere de steder, hvor der kan tænkes at færdes mange handicappede. Måludpegningen er foretaget af arbejdsgruppen ud fra et udspil fra Rambøll Nyvig.

De udpegede mål er inddelt i tre kategorier. Mål i kategori 1 er mål, som tilgængelighedsnettet, jf. næste afsnit, skal passere, eller der skal være en tilgængelig adgang til kollektiv transport fra målet. De udpegede mål fremgår af bilag 1.

Eksempler på mål udpeget i kategori 1:

- Borgerservice
- Læger, speciallæger, fysioterapeuter, kiropraktor
- Apoteker
- Banegård/Rutebilstationer

Eksempler på mål udpeget i kategori 2:

- Kirker
- Tandlæger
- Plejehjem
- Skoler
- Optiker

Eksempler på mål udpeget i kategori 3:

- Børnehaver
- Grønne anlæg
- Museer
- Psykolog

4. Tilgængelighedsnettet

Tilgængelighedsnettet kan opfattes som byernes hovedtrafiknet for handicappede. Det kan sammenlignes med trafikvejnettet for biltrafik. Kendskabet til nettet udbredes via Mariagerfjord Kommunes hjemmeside og via de lokale handicap- og ældreorganisationer. Et symbol kan eventuelt placeres langs ruten, så udenbys handicappede (undtaget synshandicappede) kan følge ruterne. En eventuel mærkning bør først etableres, når ruterne rent faktisk er tilgængelige.

Tilgængelighedsnettet består af gangarealer, dvs. fortove, stier samt kørebaner i de tilfælde hvor der hverken er fortov eller sti. Tilgængelighedsnettene i de fem byer er optegnet, så de passerer kategori 1 målene i hver af de udpegede byer. Ruterne er optegnet efter dette princip og efterfølgende korrigeret ud fra arbejdsgruppens kendskab til egnede gangruter.

Ruterne fremgår af de indsatte kort. I bilag 2 er ruterne vist på A3 for hver af byerne Hobro, Hadsund, Mariager, Arden og Øster Hurup. Ved målene er angivet ID-numre. Disse ID-numre henviser til listen med mål i bilag 1.

4.1 Tilgængelighedsnettet i Hobro

I Hobro er det udpegede net 6,0 km langt. På grund af terrænforholdene indgår busbetjeningen som en central del af tilgængelighedsnettet i Hobro. Rutenettet er i bymidten med afstikkere mod nord. Mod syd er udpeget mindre stumper, så ældrecenter og lignende opnår god tilgængelighed til busstoppestederne. Et større kort er vist i bilag 2.

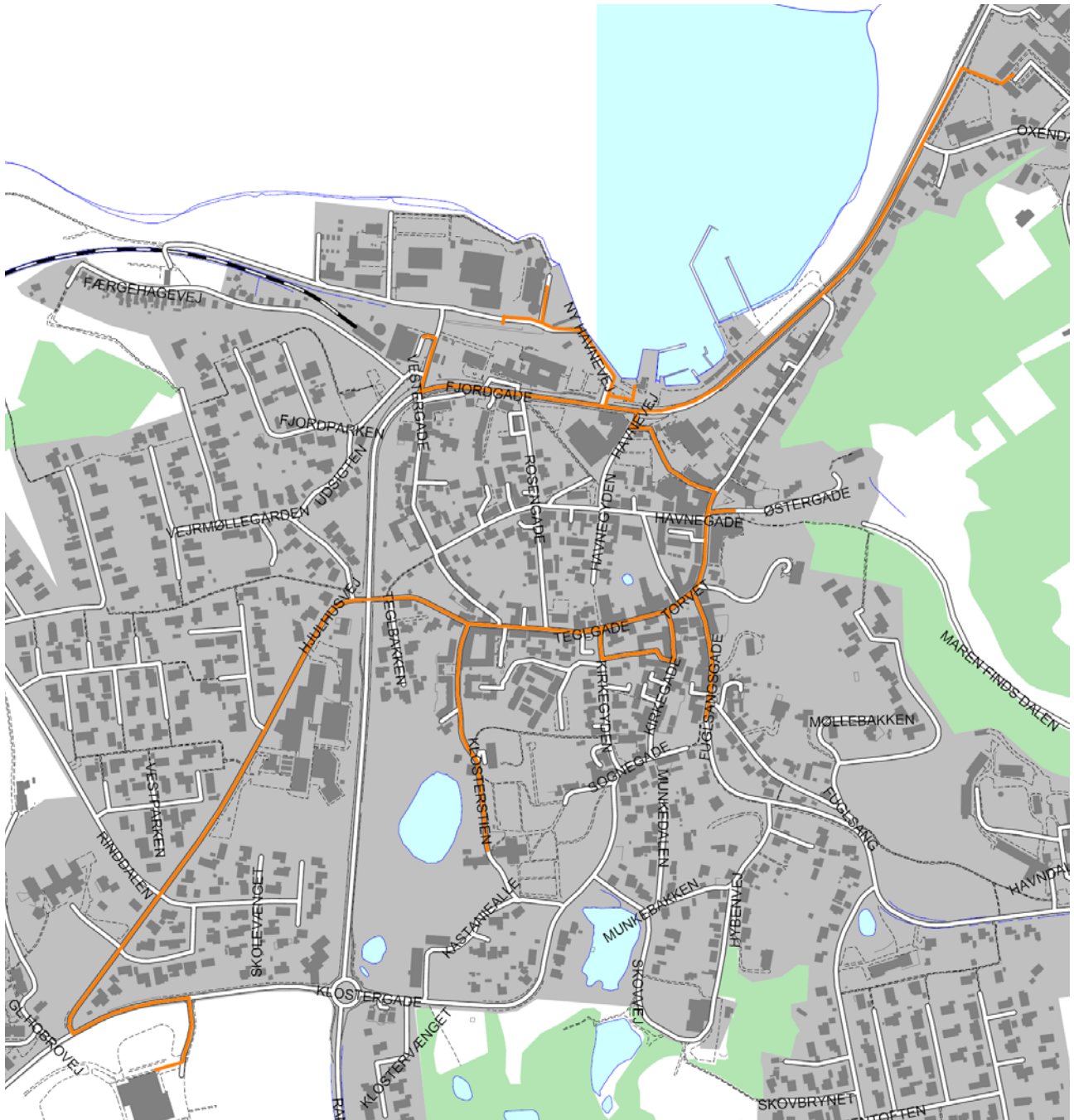
Tilgængelighedsnettet i Hadsund

I Hadsund er det udpegede net 3,0 km langt. Rutenettet passerer de vigtigste funktioner i bymidten såsom gågaden. Ruten betjener Borgerservice på Himmerlandsgade. I øst går en rute op til kirken. En anden del af ruten leder ud til uddannelsesinstitutionerne i øst. Et større kort er vist i bilag 2.

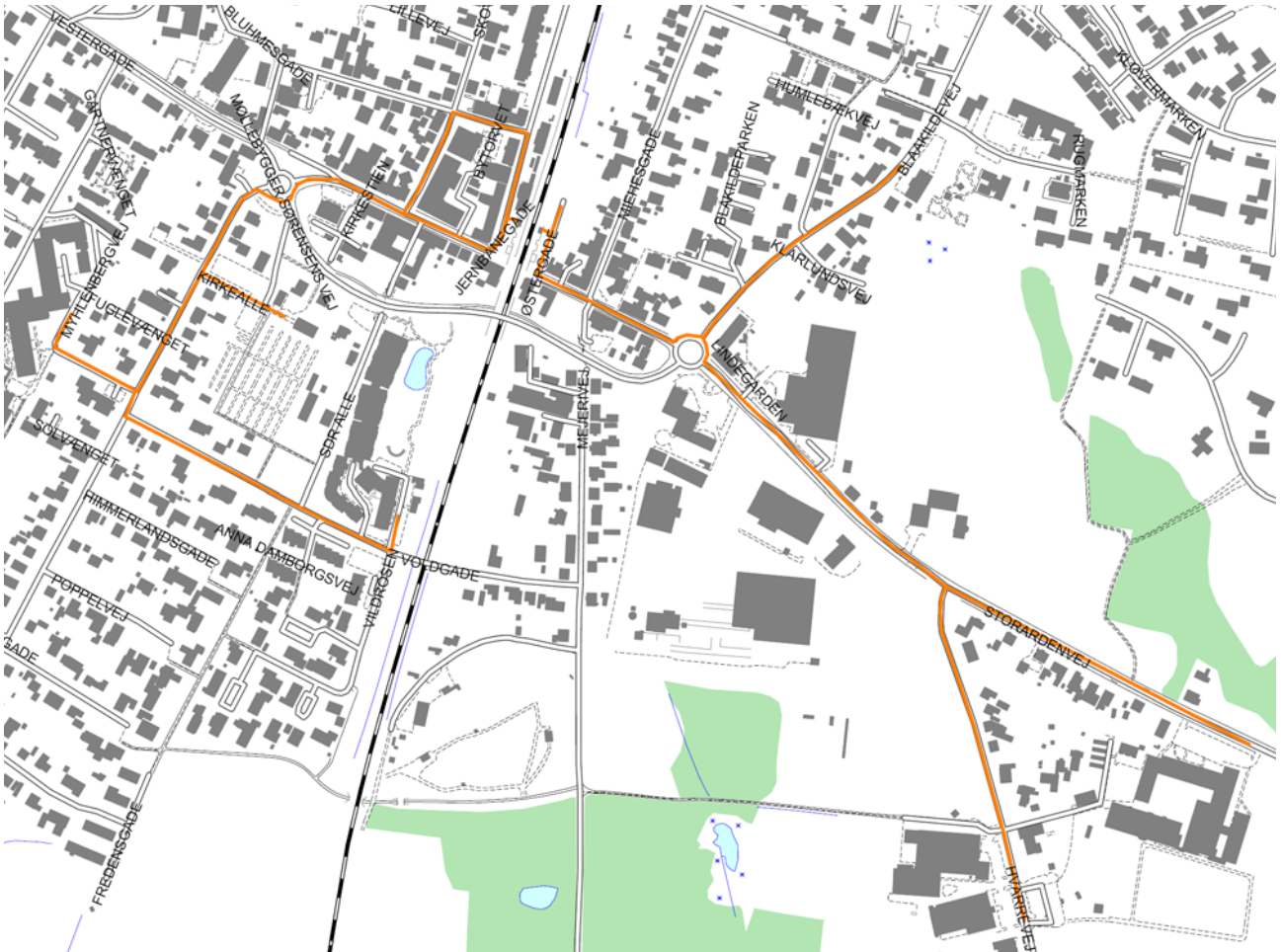
4.3 Tilgængelighedsnettet i Mariager

I Mariager er det udpegede net 3,6 km langt. I Mariager betjener rutenettet havneområdet og den gamle bymidte. Mod sydvest leder ruten ud til folkeskolen samt Mariager Hallen. Et større kort er vist i bilag 2.

4.4 Tilgængelighedsnettet i Arden

I Arden er det udpegede net 2,7 km langt. Rutenettet betjener de centrale funktioner midt i byen. Mod øst leder ruten ud til hallen og skolen. Mod sydvest betjener ruten de to ældrecentre. Et større kort er vist i bilag 2.

4.5 Tilgængelighedsnettet i Øster Hurup

I Øster Hurup er det udpegede net 1,3 km langt. Rutenettet forløber langs Kystvejen på strækningen, hvor der er en høj tæthed af butikker. Ruten betjener desuden havnen og skolen/hallen. Et større kort er vist i bilag 2.

5. Registrering – Vejarealer

Der er foretaget en registrering af tilgængelighedsproblemer langs det udpegede tilgængelighedsnet.

Registreringen er udført ved indplotning af problemerne på en tablet-PC (En lille bærbar PC). Herved er de registrerede problemer indtastet direkte i GIS-kort sammen med kommentarer og billednummer. Udover en tablet-PC blev der medbragt en tommestok, et vaterpas og en liste med problemtyper.

Listen med problemtyper fremgår af Tabel 1. Problemtyperne er inddelt efter hvor alvorlige de vurderes at være i forhold til tilgængeligheden og trafiksikkerheden. "Alvorlighed 1" er et alvorligt problem, der gør ruten utilgængelig for en eller flere brugergrupper. "Alvorlighed 2" er mindre problemer, der gør færdsel besværligt for brugere. Enkelte brugergrupper kan opleve problemerne som alvorlige problemer. "Alvorlighed 3" er uhensigtsmæssigheder, hvor tilgængeligheden eller komforten er nedsat, men alle kan færdes på disse steder.

Listen med problemtyper tager udgangspunkt i Vejreglen "Færdselsarealer for Alle". Enkelte problemer er dog baseret på subjektive vurderinger. Listen med problemtyper er præsenteret for arbejdsgruppen. Arbejdsgruppen havde ingen indvendinger mod problemtyperne eller kategoriseringen i alvorlighed.

På kortbilag i bilag 3 kan ses de registrerede problemer i hver af de 5 byer.

Der er registreret 714 tilgængelighedsproblemer i de fem byer. Hvordan problemerne fordeler sig på typen af problemer fremgår af Tabel 4, side 12. Der er registreret flest problemer i Hobro og Hadsund. I Mariager og Øster Hurup er der til gengæld mange alvorlige problemer i forhold til det samlede registrerede antal problemer i byerne.

Problemtype	Uddybning	Alvorlighed
Niveauspring	> 3 cm	1
Ujævn belægning	Brosten	1
Stejl rampe ved kantsten	>20 %	1
Rampe mangler ved kantsten		1
Smal gangbane i punkt	< 0,8 m	1
Smal gangbane over strækning	< 0,8 m	1
Inventar placeret i gangbane		1
Skilt placeret i ganghøjde		1
Udhæng i hovedhøjde		1
Krydsningsmulighed mangler		1
Akustisk signal mangler	Afhængigt af lokale forhold	1-3
Uklar afgrænsning af gangbane	Mod kørebane	1
Fortov mangler		1
Forkert udformet trappe	Mangler	1
	Manglende afgrænsning	1
Forkert udformet rampe	Mangler	1
	Manglende afgrænsning	1
Handicap parkeringsplads mangler		1
Handicaptoliet mangler		1
Andre problemer		1-3

Tabel 1. Registrerede problemtyper med alvorlighed 1 – Alvorlige problemer.

Problemtype	Uddybning	Alvorlighed
Ujævn belægning	Chaussesten/grus	2
Stejl rampe ved kantsten	>10 %	2
Smal gangbane i punkt	1 - 1,5 m	2
Smal gangbane over strækning	1 - 1,5 m	2
Ledelinie mangler		2
Hul i ledelinie		2
Opmærksomhedsfelt mangler		2
Stejl sidehældning	>3,5 %	2
Stejl længdehældning	>7 %	2
Akustisk signal mangler	Afhængigt af lokale forhold	1-3
Fodgængerfelt ej vinkelret på kantsten		2
Uklar afgrænsning af gangbane	Mod cykelsti	2
Forkert udformet trappe	Repos mangler	2
Forkert udformet rampe	Repos mangler	2
Siddemulighed mangler		2
Læskærm mangler		2
Bushelle mangler		2
Kantsten for lav ved busstop		2
Skiltning mangler		2
Skiltning svært forståelig		2
Belysning mangler	Svært at vurdere da besigtigelse er udført i dagslys	2
Andre problemer		1-3

Tabel 2. Registrerede problemtyper med alvorlighed 2 – Mindre problemer.

Problemtype	Uddybning	Alvorlighed
Ujævn belægning	Fliser	3
Stejl længdehældning	5-7 %	3
Akustisk signal mangler	Afhængigt af lokale forhold	1-3
Kantsten mangler ved midterhelle		3
Forkert udformet trappe	Håndliste udformet forkert	3
	For mange trin	3
Forkert udformet rampe	Håndliste udformet forkert	3
Bushelle for smal		3
Andre problemer		1-3

Tabel 3. Registrerede problemtyper med alvorlighed 3 – Uhensigtsmæssigheder.

	Hobro	Arden	Mariager	Øster Hurup	Hadsund	Sum
Ujævn belægning	45	27	17	6	36	131
Ledelinie mangler	21	18	10	6	30	85
Stejl rampe v kantsten	21	4	14	4	18	61
Niveauspring	21	2	17	2	19	61
Fortov mangler	5	5	31	12	7	60
Opmærksomhedsfelt mangler	18	9	4	0	9	40
Stejl sidehældning	4	5	14	2	13	38
Stejl længdehældning	21	2	8	0	7	38
Krydsningsmulighed mangler	0	5	13	3	13	34
Inventar placeret i gangbane	19	2	2	0	3	26
Handicap P-plads mangler	8	0	6	5	5	24
Smal gangbane i punkt	12	5	1	1	5	24
Forkert udformet rampe	4	3	5	2	4	18
Uklar afgrænsning af gangbane	5	0	4	0	8	17
Hul i ledelinie	0	6	1	1	7	15
Smal gangbane over strækning	5	3	2	0	2	12
Læskærm mangler	0	0	4	2	4	10
Siddemulighed mangler	0	1	5	2	1	9
Fodgængerfelt ej vinkelret	0	4	0	0	2	6
Bushelle mangler	0	0	2	0	0	2
Kantsten mangler v midterhelle	0	0	0	0	2	2
Skiltning svært forståelig	0	0	1	0	0	1
Sum	209	101	161	48	195	714

Tabel 4. Registrerede tilgængelighedsproblemer i hver af de fem byer fordelt på problemtypen.

	Antal			Sum
	1	2	3	
Hobro	94	114	1	209
Arden	29	61	11	101
Mariager	94	61	6	161
Øster Hurup	27	16	5	48
Hadsund	69	115	11	195
Sum	313	367	34	714

Tabel 5. Registrerede tilgængelighedsproblemer inddelt efter alvorlighed i hver by.

5.1 Generelle problemer i de fem byer

Som det fremgår af Tabel 4 er der nogle problemer, der er gengangere i alle byerne. Disse problemtyper beskrives derfor samlet.

Ujævne belægninger

Ujævne belægninger er det mest hyppige problem. Ujævne belægninger giver risiko for faldulykker for svageligt gående. For personer i kørestol med for eksempel rygmarvslidelser eller inkontinens kan rystelserne være en meget stor gene.

Den primære årsag til ujævne belægninger er chaussestensfelter. Dette omhandler alt fra større chaussestensområder til mindre tilpasninger med chaussesten ved brønddæksler. Hvis chaussesten ønskes anvendt, bør der anvendes saveede jet-brændte chaussesten, der sættes med meget strenge tolerancekrav.

Chaussesten i gågaden i Hadsund

Niveauspring og stejle ramper

Niveauspring ved kantsten og stejle fortovsramper er et andet stort problem. Et niveauspring eller en stejl fortovsrampe er et alvorligt problem. Dette vil være en barriere for mange brugere såsom kørestolsbrugere og rollatorbrugere. Problemerne er desuden en gene for personer med barnevogn, bagage med mere.

For stejl asfaltrampe ved kantsten

Ved mange overgange ved kryds eller passage af sideveje er der problemer med kantstensramperne: Enten mangler de helt eller også er de for stejle dvs. mere end 1:10. Desuden er der kun få steder udført kantstensopspring på 2,5 – 3 cm.

Da der ofte ikke er plads på kørebanen til asfaltramper med korrekt stigning, vil en alternativ løsning være at sænke fortov og kantsten det pågældende sted. Man skal her huske maksimal hældning i langsgående retning på fortov på 1:25 / 40 ‰.

Mange af hellerne i fodgængerfelterne er ikke markeret med kantstensopspring. Kantstensopspring hjælper personer med blindestok med at finde kantstenen.

Ledelinier og opmærksomhedsfelter

Manglen på ledelementer til synshandicappede (ledelinier og opmærksomhedsfelter) er også et generelt problem.

Ved rundkørsler, signalanlæg og fodgængerovergange mangler for eksempel opmærksomhedsfelter, så synshandicappede gøres opmærksomme på overgangen. Der bør ligeledes være opmærksomhedsfelter ved busstoppesteder.

Der er flere steder indlagt naturlige ledelinier i gangbanerne. En del steder mangler disse naturlige ledelinieelementer dog. Naturlige ledelinier er ledelinier, der er integreret i gangbanen såsom en chausséstensrække i midten. På steder uden naturlig ledelinie bør der være særligt anlagte ledelinier. Hadsund Rutebilstation er et af de eneste steder, hvor der er etableret særligt anlagte ledelinier, der er påført efter belægningen er etableret.

Særlige ledelinier på Hadsund Rutebilstation. Disse er dog ikke udført efter anbefalingerne.

Busstoppesteder

Busnettet er af stor betydning for handicappede og svagt gående. Særligt i en by som Hobro på grund af de store afstande i byen og terrænforskellene. Det er derfor også vigtigt, at byens busstoppesteder er i orden.

Typiske problemer ved busstoppestederne er:

- For lille areal til ind- og udstigning
- For lav kantsten (eller slet ingen kantsten)
- Manglende ventemulighed (bænk, gerne læskærm)
- Opmærksomhedsfelt ved indstigningssted mangler (gælder alle busstoppesteder i kommunen!)
- Informationen ved busstoppesteder er skrevet med for lille skrift. (gælder alle busstoppesteder i kommunen!)

5.2 Tilgængelighedsproblemer i Hobro

Registreringen og diskussionerne på arbejdsgruppemøderne har givet anledning til, at der kan peges på følgende problemer, som kan siges at være typiske for forholdene i Hobro.

Terrænforholdene

En del vejstrækninger har større længdehældning end de 40 ‰, som Færdselsarealet for Alle anbefaler (der tillades op til 50 ‰ på ramper, men det forudsætter, at der er reposer for hver 10 m, og det er der selvfølgelig ikke på almindelige gadestrækninger).

Eksempler på gadestrækninger med mere end 40 ‰ længdehældning:

- Den sydligste strækning af Adelgade
- Jernbanegade op mod Banegården
- Delstrækninger af Amerikavej

Adelgade

Byens hovedstrøg består af en gågade- og sivegadedel med i princippet ens fysisk indretning.

Adelgade. I forgrunden chausséstensbånd

Tværgående chausséstensbånd er til gene for kørestolsbrugere. Som nævnt har en delstrækning for stor længdehældning. Indretningen er generelt uhensigtsmæssig for blinde og svagtseende. Der er ikke noget at orientere sig efter i gadens længderetning. Især er sivegadedelen utryk for blinde, svagtseende, ældre og svage trafikanter, fordi fodgængere, cyklister og biler her deler areal.

Specifikt vurderes det store fodgængerfelt / hævede flade i krydset med Havnegade at være uhensigtsmæssigt udformet med delvist meget ujævn belægning.

Parkerede biler på fortovet

Problemet er rejst af Handicaprådet. Det er i Hobro tilladt at parkere på fortovet, "såfremt dette ikke er til fare eller ulempe for færdslen på fortovet" (Færdselslovens §28). I en række smalle gader medfører dette, at biler holder så langt inde på fortovet, at f.eks. en kørestol ikke kan passere. Mariagerfjord Kommune har efterfølgende fået godkendt et nyt parkeringsregulativ ved politiet, der gerne skal medvirke til at forbedre problemerne med ulovlig/uhensigtsmæssig parkering.

5.3 Tilgængelighedsproblemer i Hadsund

Hadsund har ingen tilgængelighedsproblemer, der skiller sig særligt ud som et typisk problem for denne by. Tilgængeligheden på ruten er kendetegnet ved at have de generelle problemstillinger. Tilgængelighedsproblemer fremhæves dog i enkelte områder i det følgende.

Krydset Randersvej / Vestergade / Storegade

Krydset er et godt eksempel på hvordan små ting mangler, for at tilgængeligheden er god. Der er akustiske signaler, men små niveauspring og stejle ramper gør krydset utilgængeligt for visse brugere. Krydset er statsvej.

Adgangen til lægerne på Lindalsvej

Niveauforskellen op til lægerne på Lindalsvej gør det vanskeligt at komme til lægerne, hvis man ikke er i bil. Optimalt set vil det være nødvendigt med en elevator fra parkeringspladsen ved Superbrugsen til Lindalsvej.

Hadsund Hallerne, Teknisk Skole, VUC og 10. klasse center

Tilgængeligheden i dette område er meget dårlig. Der er store niveauspring ved kryds. Gangbaner er afbrudt mange steder på grund af indkørsler til parkeringspladser.

Tilgængeligheden er dårlig ved Hadsund Hallerne, Teknisk Skole, VUC og 10. klassecenter

5.4 Tilgængelighedsproblemer i Mariager

Den gamle bymidte

I den gamle bymidte er der meget dårlig tilgængelighed for stort set alle handicappede. Gaderne er belagt med toppede brosten. Der er ingen separate forgængerarealer, hvilket medfører at biltrafik og fodgængere anvender det samme færdselsareal.

Et enkelt sted er der anlagt en gangbane med granitfliser fra torvet op til apoteket. Denne plane gangbane gør det muligt at færdes med kørestol, rollator og lignende. Gangbanen er dog etableret som en del af kørebanen på grund af de snævre forhold. Særligt for synshandicappede er dette dog problematisk.

Havnen

Tilgængelighedsruten går fra Fjordgade ned til Saltcenteret og Veterantogsbanen. Der er ingen gangbaner ned til de to attraktioner. Fodgængere færdes sammen med biltrafikken på havnen. Der er desuden ingen afskærmning mod vandet.

Busstationen

Busstationen i Mariager er meget utilgængelig. Busstationen består af en busø med ventesal og en bushelle. Til bushellen er der ingen ramper. Til busøen er ramperne meget stejle. Busstationen er utilgængelig for en del brugere på grund af niveau-spring.

Mariager Hallen

Hallen er placeret forholdsvis langt fra bymidten. Antallet af fodgængere fra bymidten til hallen med et handicap vurderes derfor at være lavt. Der er dog busstoppesteder på Gl. Hobrovej hvorfra fodgængere kan komme. Ved det sydlige af disse busstoppesteder er der intet fortov eller andre faciliteter. Fra Gl. Hobrovej ind til hallen er der flere steder niveauspring over det tilladelige.

5.5 Tilgængelighedsproblemer i Arden

Ledelinier mangler

Særligt manglen på ledelinier i butiksområdet var iøjnefaldende i Arden. Dette skyldes, at der ikke er indarbejdet en ledelinie i den forholdsvis nye fortovsbelægning. Som det fremgår af billedet til venstre herunder, mangler der en naturlig eller en særlig anlagt ledelinie. På billedet til højre er vist en gangbane i Arden, hvor ledelinien er indarbejdet i midten af fortovet ved en chaussestensrække.

Krydsningsmuligheder i kryds

Der blev registreret problemer med fremkommeligheden flere steder, hvor tilgængelighedsnettet krydser vejnettet.

På billedet til venstre herunder er vist krydset Østergade / Hvarrevej. Skoleelever færdes langs Østergade og skal passere krydset. Krydset er meget bredt og dynamisk i forhold til personbiler. Ramperne er stejle. Synshandicappede kan ikke orientere sig i krydset, da hjørnernes afrunding ikke leder i den rigtige retning.

I rundkørslerne i Arden er det ikke muligt at færdes som synshandicappet. Det er ikke muligt at orientere sig i rundkørslerne.

5.6 Tilgængelighedsproblemer i Øster Hurup

Krydsningsmuligheder på Kystvejen

Kystvejen er svær at krydse. Om sommeren er der meget trafik på Kystvejen. Der er ingen egentlige krydsningspunkter med midterheller, fodgængerfelt eller lignende. Kystvejen er dog også svær at krydse, da ramperne langs vejen er for stejle.

Krydset Kystvejen / Novovej

Krydset Kystvejen/Novovej er et forholdsvis stort kryds, når man sammenholder det med det store behov, der er for krydsning i alle retninger om sommeren. Ramperne i krydset er stejle. Synshandicappede har ikke noget at orientere sig efter, når de skal krydse vejen.

Adgang til havnen

Fra Kystvejen nås havnen via Havnepladsen. De første 140 m fra Kystvejen er der fortov i den sydlige side af Havnepladsen. De resterende ca. 500 m ned til havnen er der intet fortov eller stisystem. Fodgængere færdes i vejkanterne.

6. Handlingsplan – Anlægsprojekter

Med 714 registrerede problemer er en prioritering af ressourcer essentiel i forhold til at få forbedret forholdene bedst muligt. I den gamle tilgængelighedsplan for Hobro blev der udarbejdet forslag og anlægsoverslag for forbedringen af tilgængeligheden i delområder i Hobro. I denne handlingsplan etableres mest muligt tilgængelighed for flest mulige borgere sammenholdt med den økonomiske udgift. Hvis der i stedet var blevet satset på at etablere fuld tilgængelighed i delområder, er det vurderet, at nytteværdien vil være meget lavere generelt i kommunen, samt at tidshorisonten for en god tilgængelighed i kommunen vil være meget lang.

Prioritering og udførelsestidspunkt

Mariagerfjord Kommune afsætter et årligt rammebeløb på 500.000 kr. til tilgængelighedsforbedringer i kommunen¹. Tilgængelighedsplanen indgår i trafikplanen for Mariagerfjord Kommune. Der afsættes i denne plan penge i perioden 2008-2011. Ud fra den afsatte beløbsramme pr. år prioriteres hvilke projekter, der anbefales udført i hvert af de fire år. I Tabel 6 fremgår prioriteringen.

ID	Tema	Projektbeskrivelse	Økonomi	Udførelsesår
Gl. plan	Hobro plan 2006	Fodgængerkrydsning		2008
Gl. plan	Hobro plan 2006	Akustiske signaler	300.000	2008
6.1.1	Fortovsramper	Asfaltramper hvor de mangler inkl. sænke fortov	200.000	2008
6.1.2	Fortovsramper	Ændre stejle ramper inkl. sænke kantsten	500.000	2009
6.2.3	Manglende gangbaner	Hvarrevej – Arden	100.000	2010
6.3	Opmærksomhedsfelter	Knopfliser ved eksisterende overgange	110.000	2010
6.4.3	Krydsningsmulighed	Midterhelle på Vestergade i Arden	50.000	2010
6.4.4	Krydsningsmulighed	Midterheller i krydset Kystvejen / Novovej i Øster Hurup	200.000	2010-2011
6.2.3	Manglende gangbaner	Ved Hadsund Hallerne og institutionerne	300.000	2011

Tabel 6. Prioriteringsliste af forbedringsforslag.

Ved alle anlægsoverslag skal tillægges moms og eventuelle udgifter til projektering, landopmåling, etablering af arbejdsplads og midlertidige trafikomlæggelser. Ved de første af projekterne er dette dog ikke nødvendigt. Der kan i mange tilfælde nøjes

¹ Beløb for 2009-2011 er endnu ikke godkendt politisk. Beløbet er foreslået af forvaltningen for at muliggøre udarbejdelsen af en prioriteringsliste og plan.

med en principtegning. De store afstande i kommunen kan betyde, at udgiften til en opgave stiger betydeligt, da der er langt mellem lokaliteterne. Prisoverslag er beregnet ud for prisniveau primo 2008 og skal anses som grove prisoverslag.

Projektrammen er ikke anvendt fult ud i alle år. Dette skyldes den forholdsvis store usikkerhed, der er på beløbsrammen på de enkelte projekter, samt at der ikke er afsat beløb til eventuel projektering. Overskydende beløb kan anvendes på små projekter.

Følgende projekter vurderes at kunne forbedres i forbindelse med den daglige drift:

Afsnit 6.5:

- Bagerskilt på Vestergade i Arden. Skiltet giver for smal gangbane
- Blomsterudstilling ved blomsterhandler i Arden. Gangbanen bør være 1,5 m forbi blomsterhandleren
- På Vestergade i Hadsund bør husejer klippe hæk, så den ikke går ud over fortovet

Afsnit 6.6:

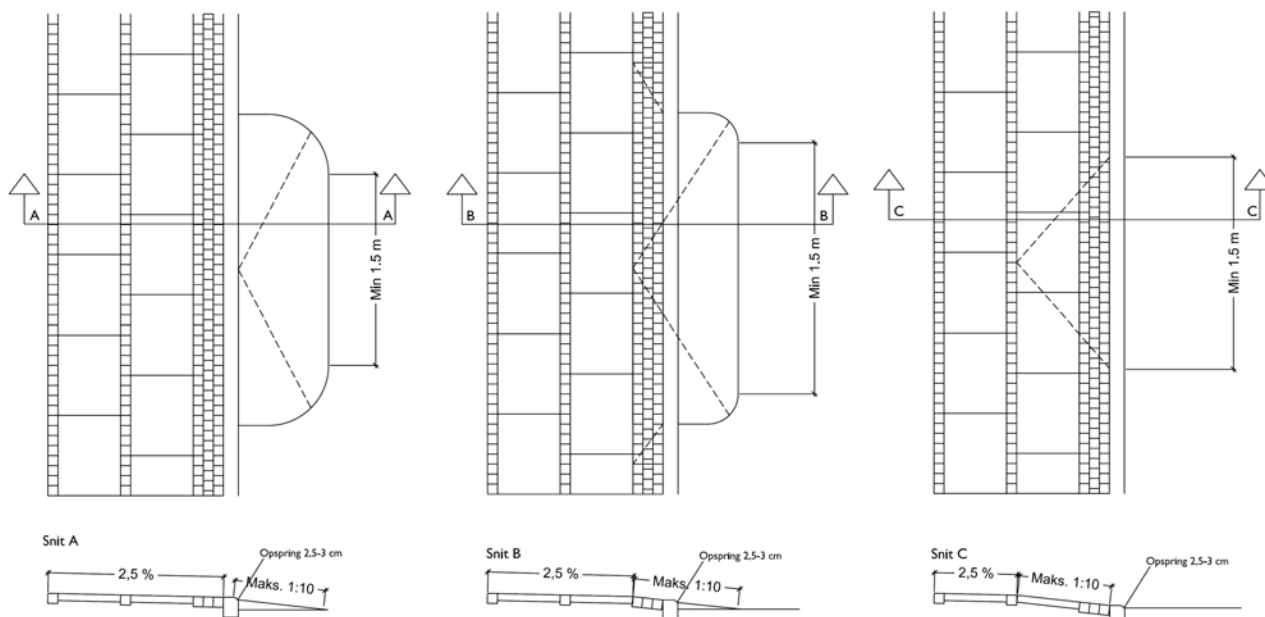
- Flaskecontainere i Arden bør flyttes 5 m, så de ikke blokerer gangbanen
- Betonringe skal fjernes på fortovet på Jacob Møllersgade i Hadsund

Problemerne i Tabel 6 er i de følgende afsnit beskrevet yderligere. Problemerne er så vidt muligt listet i prioriteret rækkefølge som i tabellen.

6.1 Fortovsramper

Etablering af korrektudformet fortovsramper anses som det tiltag, der vil gøre mest muligt gavn for flest brugere i forhold til den økonomiske investering. Der må i første omgang fokuseres på de lokaliteter, hvor der mangler en fortovsrampe. Herefter bør ramperne forbedres de steder, hvor de er for stejle.

Ramper kan udføres på tre principielt forskellige måder, jf. Figur 1. Der kan etableres en asfaltrampe på ydersiden af fortovet. Problemet med denne type rampe er, at den ved et opspring på 10 cm bliver 70-75 cm bred. Dette er til gene/fare for cyklister. Ved et så stort niveauspring kan en del af rampen flyttes ind på fortovet, som det er vist på figuren. Der er en stor økonomisk forskel i udgiften til de tre typer løsninger. Hvilken der vælges afhænger af lokaliteten. Ved dette projekt er det i valgt, at en rampe ikke må gå mere end 50 cm ud på kørebanen svarende til et niveauspring på 7,5-8 cm. Ved smalle kørebaner kan dette dog også være problematisk.

Figur 1. Korrekt udformede fortovsramper. Til højre er vist en udvendig rampe (metode 1). I midten er vist en kombineret udvendig- og indvendig rampe. Til højre en indvendig rampe.

6.1.1 Ramper ved niveauspring

22 steder er der registreret opspring, der er 8 cm eller mindre. Her er det umiddelbart vurderet, at der kan etableres en asfaltrampe med den rette hældning uden at justere fortov eller kantsten. Det vurderes, at udgiften til dette samlet set er ca. 50.000 kr. ekskl. udgifter til kørsel mellem hvert sted.

Ved opspring større end 8 cm, er det antaget, at kantstenen og fortovet skal sænkes, så den kommer ned i en maksimal højde på 8 cm over kørebanen. Det anslås, at det ca. vil koste 200.000 kr. at udføre dette på de 34 lokaliteter.

6.1.2 Ændring af stejle ramper

Der er registreret 69 ramper, der er for stejle. Det er antaget, at det er nødvendigt at sænke kantstenene alle disse steder. Det anslås, at det vil koste ca. 450.000 kr. at etablere korrekt udformede ramper.

6.2 Manglende gangbaner

Der er registreret manglende gangbaner en del steder langs ruterne. Samlet er der registreret 3 km uden gangbaner i de fem byer.

6.2.1 Mariager

Mariager er en stor grund til at der er registreret så mange manglende gangbaner, da der i den gamle bymidte ikke er etableret gangbaner.

Fruengårdsplads er utilgængelig for mange brugere. Der er ingen gangbaner, så færdsel foregår på en parkeringsplads, hvilket er til stor fare for synshandicappede.

Den nemmeste løsning vil være at lægge ruten udenom Fruengårdsplads. Der er dog vigtige funktioner på pladsen såsom posthus og indkøb. Pladsen bør ændres, så der indarbejdes gangbaner. Det er ikke muligt at give et prisoverslag på dette, da der foreslås en grundlæggende ændring af pladsens struktur.

På Fruengårdsplads mangler gangbaner.

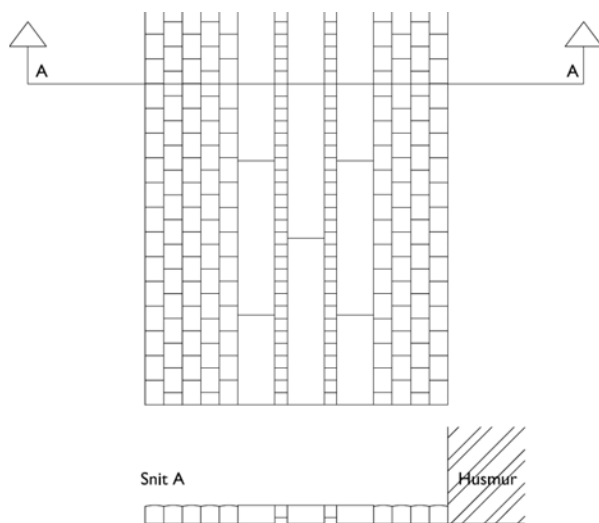
På Mariager Havn mangler der gangbaner. Der er planer om at udarbejde et projekt på havneområdet. Omfanget af dette projekt er ukendt. Gangbaner bør indarbejdes i dette projekt, og der bør sikres en korrekt udformet tilknytning til det eksisterende.

Den gamle bymidte

I den gamle bymidte i Mariager giver brostensbelægninger en meget dårlig tilgængelighed. Etableringen af tilgængelige forhold er dog ikke uproblematisk. Det ønskes at bibeholde den særlige stemning, der er i den gamle bymidte. Løsningsmulighederne er derfor omkostningstunge, da dette kræver store mængder granit, for at løsningen passer ind i bybilledet. I det følgende gives forslag til hvordan en jævn gangbane kan udføres i Mariager. Alle løsninger har den ulempe, at der ikke etableres kantstensopspring af hensyn til bymiljøet i Mariager. Der beregnes ikke anlægsoverslag på de enkelte løsninger, da der vil være for stor usikkerhed på en sådan beregning på grund af de specielle forhold.

Granitbordursten

En velkendt løsning er granitbordursten adskilt af savede chaussesten. En sådan gangbane kan lægges forholdsvis jævnt. På figuren herunder er vist et eksempel med tre granitbordursten. Gangbanens bredde er 110 cm med 30 cm brede bordursten.

Mulig udformning af jævn gangbane med tre granitbordursten adskilt af savede chaussesten. Løsningen giver dog ingen niveauforskel til mod trafikken.

Granitfliser

På Fuglsangsgade er der lagt granitfliser fra torvet op til apoteket. Dette giver en jævn gangbane med en bredde på ca. 80 cm.

Savede eller slebne brosten

En mulig løsning er at lægge en gangbane med savede brosten. Gangbanens bredde kan tilpasses.

En anden mulighed er at undersøge muligheden for at slibe de eksisterende sten, så de fremstår jævne. Dette kan gøres med stor succes på chaussesten, men om løsningen virker på de toppede brosten i Mariager skal undersøges.

6.2.2 Øster Hurup

I Øster Hurup er der to længere strækninger, hvor der mangler gangbaner.

I Øster Hurup bør der etableres en gangbane i den sydlige side af Havnepladsen ned mod havnen. Der mangler 500 m gangbane. En 2 m bred gangbane på hele denne strækning vurderes at koste 1 mio. kr.

Der kan overvejes, at der kun etableres gangbane på 270 m af strækningen. På den sidste del af strækningen ned mod havnen kan skiltningen ændres, så der etableres gågadeområde med kørsel tilladt i det der i dag er 30 km zone. Herved vil bilisterne altid have vigepligt og skulle køre med lav hastighed. Det kan være nødvendigt at etablere flere bump, så bilisternes hastighed holdes nede. Denne løsning kræver tilladelse fra politimyndigheden.

Området hvor der i dag er 30 km/t zone, kan evt. ændres til gågade med kørsel tilladt

I Øster Hurup er der 144 m manglende gangbane op til skolen og Øster Hurup Hallen. Det anslås at koste 300.000 kr. at etablere gangbane dette sted.

6.2.3 Øvrige lokaliteter

Ses der bort fra de beskrevne strækninger og områder i Øster Hurup og Mariager, er der stadig ca. 1.000 m manglende gangbaner i kommunen. Cirka halvdelen behandles ikke yderligere, da etableringen af en gangbane ikke er muligt eller ikke står mål med gevinsten af gangbanen. I Tabel 7 fremgår de projekter, der bør etableres. Projekterne beskrives mere uddybende i det efterfølgende.

Lokalitet	Længde	Løsning	Pris
Hadsundhallerne samt uddannelsinst.	150 m	Gangbane til hallen. Gangbane på vestsiden af Tempovej. Føre gangbane igennem ved indkørsler til P	300.000
Hvarrevej. Gangbane mangler forbi tømmerhandel	50 m	Forstærket betonstensfortov	100.000
Mariagerhallen. Gl Hobrovej sydsiden ved busstop	110 m	Nyt fortov m betonfliser og betonkantsten samt busperron	250.000
Busterminal i Hadsund	40 m	Sænket fortov etableres på tværs af ind- og udkørsel fra busterminal. Fortov sænkes.	105.000
Adgang til Brugsen og øvrige butikker fra Himmerlandsgade i Hadsund	45 m	Kantstensafgrænset fortov til området (Muligvis privat område)	150.000
Mariager Kirke. Adgang fra midtbyen	40 m samt plads	Betonflise fortov og kantsten ved blomsterhandler hen til adgang til kirken mangler	150.000
Fiskerihavnen Hadsund	70 m	Gangbane på selve havnen langs havnen. Evt. 3 m bred promenade med bænke	250.000 (ex bænke)
Mariager Skole	50 m	Sti fra vej til indgange eller ledelinie. (Kan etableres ved behov.)	25-50.000 (ledelinie)
Arden Skole. Adgang fra vej		Sti fra vej til indgange eller ledelinie. (Kan etableres ved behov.)	

Tabel 7. Etablering af manglende gangbaner i prioriteret rækkefølge.

Ved Hadsund Hallerne og uddannelsesinstitutionerne i den vestlige del af Hadsund mangler en del gangbaner. Der bør etableres en gangbane ind til Hadsund Hallerne uden niveauforskelle. Som det fremgår af billedet herunder stopper gangbanen ved Hadsund Hallerne brat. Mod uddannelsesinstitutionerne ved Hadsund Hallerne mangler gangbanen på den ene side. Fortovet på modsatte side bør desuden føres igennem ved indkørslerne til parkeringspladserne for at forbedre forholdene.

I Arden mangler en gangbane ved Hvarrevej ved tømmerhandlen. Hvarrevej leder ned til hallen og den ene side af skolen, hvorfor det er vigtigt med en gangbane her. Der er kantsten mod Hvarrevej. Der bør etableres en gangbane på mindst 1,5 m med betonfliser eller sten. Belægningen skal kunne modstå belastningen og vrid fra store køretøjer.

Ved Mariager Hallen er der busstop på Gl. Hobrovej. På den ene side mangler gangbane og busperron. Der bør etableres en gangbane ned til indkørslen til Mariager Hallen eller eventuelt en gangbane ned gennem skoven til hallen, hvis dette kan lade sig gøre trods niveauforskel.

Ved rutebilstationen er gangbanen afbrudt ved ind- og udkørslen fra terminalområdet. Fortovene burde føres igennem disse steder. Fortovene bør dog sænkes, så bus-

serne ikke skal passere en niveauforskel. Busserne vil dog få vigepligt. Dette anslås at koste ca. 105.000 kr.

Ved Superbrugsen og de øvrige butikker på Himmerlandsgade er det vanskeligt at færdes som fodgænger. Der bør etableres en gangbane fra Himmerlandsgade ind til butikkerne. Gangbanen skal være forstærket ved eventuelle overkørsler.

Fra bymidten i Mariager til kirken mangler en gangbane på det sidste stykke. Ved blomsterhandleren på Sognegade mangler en gangbane. Der bør indarbejdes en kantstensafgrænset gangbane fra Kirkegyden og hen forbi Kirkebakken til indgangen til kirkegården. Ved blomsterhandlerne kan dette nødvendiggøre, at belægningen danner en lille plads op mod huset.

På Fiskerihavnen færdes fodgængere blandt bilister. Der kan etableres en gangbane ud mod fjorden, der afgrænses mod kørebanen af en kantsten.

Ved skolerne er der ofte store asfaltarealer som adgang fra offentlig vej ind til skolen. Flere steder er kørsel endda tilladt, blandt andet ved parkeringspladser. Særligt synshandicappede har vanskeligt ved at færdes trygt disse steder. På parkeringspladser bør være et fortov, mens der bør være ledelinier ved øvrige asfaltarealer til indgangen. Etableringen af ledelinier kan afvente, at der bliver et behov for disse i form af en stærkt synshandicappet/blind elev eller at synshandicappede forældre eller øvrige borgeraktiviteter på skolen kræver det.

6.3 Opmærksomhedsfelter

Ved eksisterende fodgængerovergange ved signalanlæg og rundkørsler kan tilgængeligheden for synshandicappede forbedres ved at etablere opmærksomhedsfelter. Opmærksomhedsfelterne etableres med knopfliser. Det vurderes, at det ved hver fodgængerovergang vil koste 5.000 kr. at udskifte 2x4 eksisterende fliser med knopfliser.

Hobro: Den sydlige overgang i den sydlige rundkørsel på Brogade. I rundkørslen ved Hegedalsvej etableres opmærksomhedsfelter ved to overgange. Samlet 15.000 kr.

Hadsund: I tre overgange i signalanlægget på Himmerlandsgade. I rundkørslen Als-gade/Tinggade i overgangen der krydser Tinggade. I fodgængerovergangen på Alsvej. Samlet 5 steder i Hadsund. De 4 førstnævnte koster 20.000 kr. Sidstnævnte vurderes til 30.000, da der her bør sættes kantsten i beton i begge sider med lille opspring mod Alsvej.

Arden: I de to rundkørsler skal fliser udskiftes. 8 overgange. 40.000 kr.

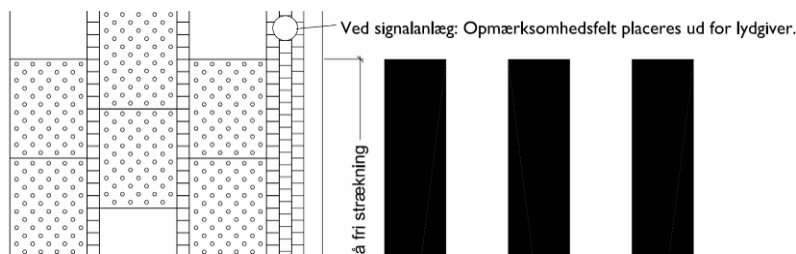
Mariager: I fodgængerfeltet på Fjordgade. 1 overgang. 5.000 kr.

Samlet vurderes det, at forbedringen af tilgængeligheden for synshandicappede ved hjælp af knopfliser vil koste 110.000 kr.

6.4 Krydsningsmuligheder mangler

På en tilgængelighedsrute er krydsningspunkter mellem gående og køretøjer meget kritiske. At den kørende trafik har vigepligt for fodgængere er vigtigt, for at synshandicappede kan krydse en vej. Fodgængerfelter er derfor en mulig krydsningsmulighed på en tilgængelighedsrute. Etableringen af fodgængerfelter er dog langt fra uproblematisk, da de ofte er uheldsbelastede. Risikoen for uheld skal derfor sammenholdes med behovet for krydsningsmulighed for synshandicappede. Fodgængerfelter uden signalregulering skal derfor kun etableres efter nøje analyser af den enkelte lokalitet. Der er derfor ikke anbefalet at etablere fodgængerfelter på frie strækninger i forbindelse med tilgængelighedsplanen.

I det følgende er alligevel nævnt steder, hvor der mangler krydsningsmuligheder, men det anbefales ikke at etablere fodgængerfelter medmindre lokale handicaporganisationer mener, at der er et ekstra stort behov. Der er derfor kun overført løsninger uden fritliggende fodgængerfelter til prioriteringslisten såsom midterheller.

Fodgængerfelt med opmærksomhedsfelt. Opmærksomhedsfelt i hele fodgængerovergangens bredde kan eventuelt undværes, så opmærksomhedsfeltet kun er ud for en del af feltet ligesom opmærksomhedsfeltet ikke behøver at krydse hele hangbanen. Begge dele er dog en god idé. Fodgængerfelter skal belyses indefra eller med særlig belysning fra oven.

6.4.1 Manglende krydsningsmuligheder - Hadsund

På Himmerlandsgade er der en krydsningsmulighed overfor Borgerservice. Krydsningsmuligheden er dog ikke brugbar for synshandicappede, da der ikke er et fodgængerfelt. Da dette er en af de mest befærdede strækninger i Hadsund, kan et fodgængerfelt ikke anbefales. Synshandicappede kan krydse i fodgængerfeltet ved Storgade. Himmerlandsgade er statsvej.

Himmerlandsgade. Ved Borgerservice mangler fodgængerfelt.

Hvor ruten krydser Østre Allé mod Fiskerihavnsvej mangler en krydsningsmulighed.

Hvor ruten krydser Ved Stranden ned mod Hadsund Hallerne mangler at gangbanen føre igennem ligesom cykelstien eller der mangler et fodgængerfelt.

Ved Hadsund Hallerne, VUC, Teknisk Skole og 10. klassescenteret mangler krydsningsmuligheder. På Ved Stranden bør der etableres et fodgængerfelt ved Hadsund Hallerne.

Kryds ved Hadsund Hallerne er utilgængeligt for synshandicappede.

På Vestergade i Hadsund er der langt mellem krydsningsmulighederne på vejen. Synshandicappede har kun en sikker krydsningsmulighed ved signalanlægget ved Storegade-krydset. En krydsningsmulighed kan etableres ved en midterhelle. Dette kræver en udvidelse af vejen. Pris 250.000 kr. Løsningen kan suppleres med fodgængerfelt.

6.4.2 **Manglende krydsningsmuligheder - Mariager**

Fra Fjordgade mod Saltcenteret er vigepligtslinien trukket langt frem, hvorved fodgængere ikke kan passere. Vigepligtslinien bør trækkes tilbage, så fodgængere kan passere. Oversigtsforhold skal sikres. Anslået pris 5.000 kr. Om denne udkørsel ændres i forbindelse med Havneomdannelsen vides ikke. Løsningen bør derfor afventes denne plan. En midterhelle ville være til gavn for krydsningsmulighederne. En midterhelle anslås til 35.000 kr. Er det nødvendigt at udvide krydset anslås løsningen at koste 150.000 kr.

Fodgængere krydser i dag bag vigepligtslinien. Ramperne på begge sider er for stejle.

Ved Havnevej er der en krydsningsmulighed på Fjordgade. Der mangler dog et fodgængerfelt, så krydsningsmuligheden kan anvendes af alle.

På Østergade krydser ruten Maren Finds Dalen. Der er ingen krydsningsmulighed på det pågældende sted. Bilisterne bør have vigepligten dette sted. Krydsningsmuligheden på dette sted bør udformes i granit, så det passer ind i bybilledet. Anslået pris 150.000 kr.

På Hjulhusvej mangler der en krydsningsmulighed ud for skolen. Der er hastighedsdæmpende foranstaltninger på vejen.

På Gl. Hobrovej mangler der en krydsningsmulighed ved Mariager Hallen.

6.4.3 Manglende krydsningsmuligheder - Arden

I Arden mangler der en krydsningsmulighed på Vestergade ud for Fakta. I krydset er en hævet flade. Der kan eventuelt etableres en midterhelle. Pris 75.000 kr. Dette kræver muligvis en udvidelse af vejen. Pris 250.000 kr.

Ved krydset Hvarrevej/Østergade bør der etableres en midterhelle, så fodgængere lettere kan krydse Hvarrevej. Anslået pris 35.000 kr. Store køretøjers arealbehov er ikke undersøgt.

6.4.4 **Manglende krydsningsmuligheder - Øster Hurup**

I krydset Kystvejen/Novovej er krydsningsforholdene dårlige. Med den megen trafik i sommerperioden anbefales det, at der etableres et signalanlæg. Et signalanlæg vurderes at koste 600-800.000 kr., afhængigt af om der etableres midterheller på sidevejen. Der indgår ikke yderligere penge til fysiske ændringer.

Alternativt kan der etableres midterhelle på sidevejen (Novovej) og en enkelt midterhelle på Kystvejen. Af hensyn til de synshandicappede bør der etableres fodgængerovergange på tværs af sidevejene. Det vurderes, at tre midterheller med fodgængerovergange vil koste ca. 200.000 kr. Det er ikke analyseret, om der er plads til hellerne. Det vurderes umiddelbart, at midterheller er realiserbare på Novovej.

Det er muligt at etablere en krydsningsmulighed andetsteds på Kystvejen. Syd for Havnepladsen er etableret en hævet flade. Hvis der etableres et forgængerfelt på dette sted, vil synshandicappede have en krydsningsmulighed.

6.5 Smalle gangbaner

11 steder er registreret smalle gangbaner. Det er primært et udtryk for, at udstillinger fra butikker reducerer gangarealet. Butikker skal henstilles til at placere udstillinger, så det er muligt at passere.

To eksempler fra Arden, hvor udstilling giver en smal gangbane.

Et enkelt sted vokser en hæk udover gangbanen, hvilket giver en smal gangbane. Ejeren skal klippe hækken (Vestergade i Hadsund).

Et enkelt sted i Hadsund er gangbanen simpelthen for smal (Jacob Møllersgade). Gangbanen bør udvides på de 40 m. Pris 100.000 kr. Andre steder er gangbanen også for smal, men her kan færdes i den modsatte side af vejen.

6.6 Inventar i gangbane

Enkelte steder er der inventar placeret i gangbanen. På billedet herunder er vist to flaskecontainere, der blokerer gangbanen ved Spar i Arden. Ved blomsterhandleren i Arden er en lygtepæl placeret midt i gangbanen.

Flaskecontainer i Arden

På Jacob Møllersgade er der smalt fortov i sydsiden af vejen, mens der i nordsiden ikke er muligt at færdes. I sydsiden bør fjernes to betonringe fra gangbanen, da disse forstærker problemet.

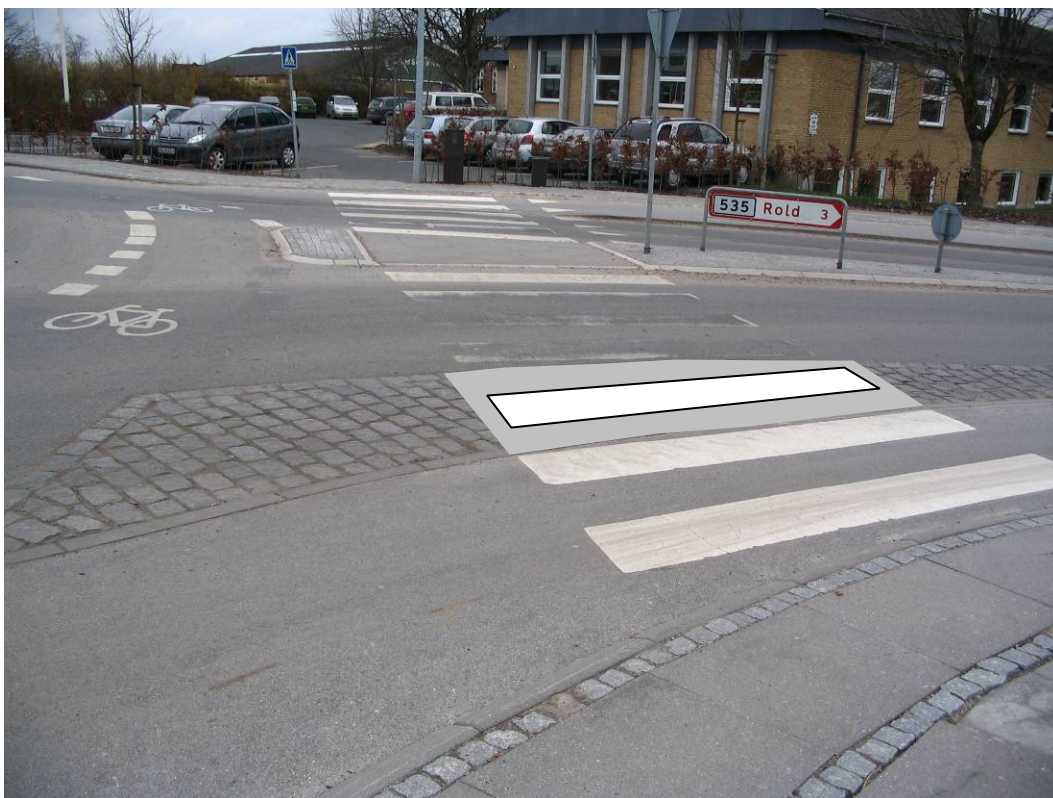

Betonringe på Jacob Møllersgade i Hadsund

6.7 Ujævn belægning – alvorlige ujævnheder

De alvorlige ujævnheder bør udbedres. Dette er steder med brosten og grus. Hvis der ses bort fra Mariagers gamle bymidte er det kun få steder, hvor der er brosten eller grus.

I Arden er der brosten i en fodgængerovergang i rundkørslen øst for banen. Her bør brostensstykket afbrydes i fodgængerovergangen, så der etableres en jævn overgang. Det vurderes, at dette vil koste ca. 20.000 kr.

Belægningen i fodgængerkrydsninger bør være jævne.

Ved Mariager Fysioterapi er der grusparkeringsplads og adgang over denne. Dette er dog på privat område. I Mariager er der ligeledes grus ved adgangen til veteranbanen på selve perronområdet.

På Teglgade i Mariager er der en ujævn overgang til en gangbane. Fliserne bør forlænges 5 m (Pris 10.000 kr.) eller der bør etableres en asfaltrampe hvor de eksisterende fliser begynder (Pris 1.000 kr.)

I Hadsund bør nogle fliser ved indkørslen til Super Brugsen fra Himmerlandsgade udskiftes. Der er huller i belægningen. Pris 5.000.

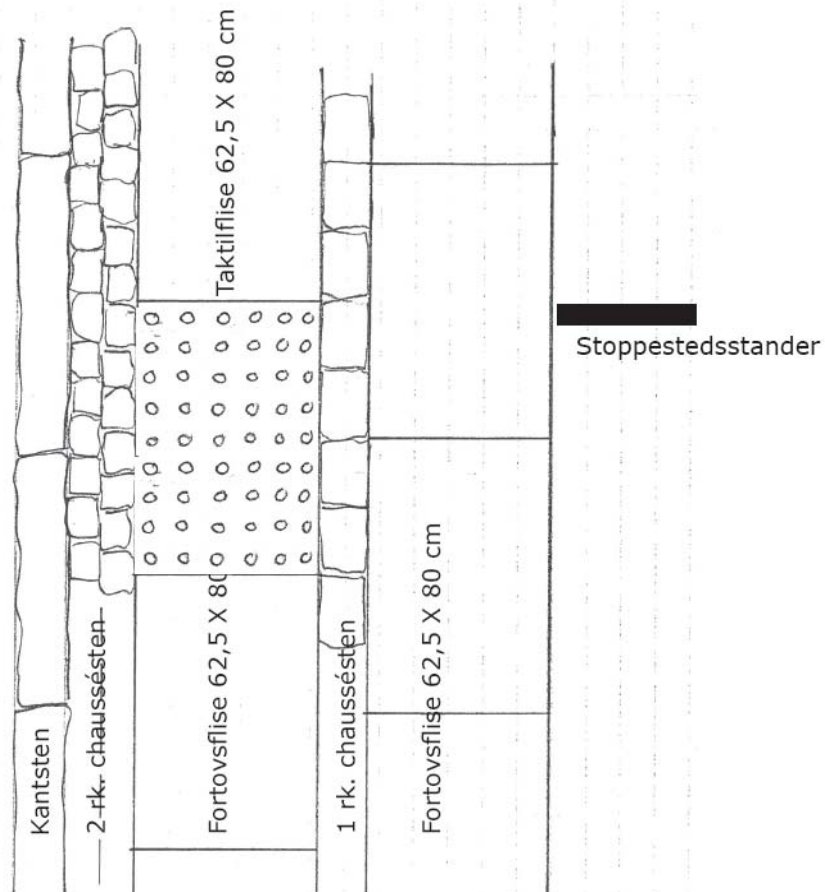
Ved Borgerservice er handicapparkeringen placeret på en brostensbelagt plads. Der bør være udstigning på et jævnt areal nær rampen til Borgerservice. Nye pladser bør anlægges. Pris 50.000 kr.

6.8

Forbedring af stoppesteder

Der bør etableres mere læsevenlige køreplaner. Skriften er meget lille. Ved stoppesteder bør der desuden være en læskærm og siddemulighed. (En læskærm kan eventuelt undværes, hvor stoppestedet primært anvendes til afsætning, hvis man kan søge læ i nærheden). Der bør etableres bushelle, hvor dette mangler. Ved alle stoppesteder bør etableres opmærksomhedsfelter.

Opmærksomhedsfelt ved stoppested.

7. Renoveringsprojekter

Det anses for urealistisk at gennemføre alle projekterne i forbindelse med særlige tilgængelighedsprojekter. Derfor er nogle problemtyper udpeget til at blive forbedret i forbindelse med renovering af strækninger. Disse problemtyper er udpeget, da problemerne anses for mindre problemer eller uhensigtsmæssigheder, der vil være for dyre at lave som separate projekter i forhold til effekten.

7.1 Ledelinier

Mariagerfjord Kommune bør vælge et standardprofil for fortove i hele kommunen eller i hver by. I dette standardprofil bør der indarbejdes en naturlig ledelinie. Når gangbaner omlægges bør dette standardprofil etableres med reetableringen.

På pladser og i gågader skal der indarbejdes ledelinier, når disse renoveres.

7.2 Uklar afgrænsning af gangbane

17 steder er der registreret en uklar afgrænsning af gangbanen. Denne uklare eller manglende afgrænsning bør forbedres i forbindelse med renoveringen af strækningen.

7.3 Ujævn belægning – mindre alvorlige problemer

Flertallet af de steder, hvor der er registreret en ujævn belægning bør problemet udbedres i forbindelse med ledningsarbejder eller i forbindelse med den periodiske renovering af gangbaner i kommunen.

7.4 Stejl sidehældning

Stejl sidehældning er registreret 38 steder. Problemet bør udbedres, når gangbanernes belægning omlægges eller fornyes. Sidehældningen bør ikke overskride 25 % .

8. Handlingsplan, ikke-anlægsprojekter

Nogle forbedringsmuligheder kan etableres gennem bedre planlægning og målrettet indsats på visse områder uden at dette kræver store økonomiske midler. Det handler om at få tilgængelighed implementeret på alle niveauer i kommunen.

8.1 Kursus for Mariagerfjord Kommunes tekniske forvaltning og driftsafdeling

For at øge kendskabet til tilgængelighed er der planlagt et ½ dags seminar for Teknisk forvaltnings og Driftsafdelingens personale, hvor grundreglerne for tilgængelighed gennemgås, og hvor der er mulighed for at afprøve handicappedes hjælpemidler.

Driftsafdelingens personale i Haslev Kommune afprøver hjælpemidler

8.2 Opbygning af en tilgængelighedsorganisation i kommunens tekniske forvaltning

Der bør ske en indsats for at sikre, at tilgængelighedshensynet indarbejdes i forvaltningens daglige drift.

Eksempel på mulige tiltag:

- En medarbejder udpeges som ansvarlig for Mariagerfjord Kommunes tilgængelighed. Denne medarbejder har til opgave at holde øje med, hvordan tilgængelighed kan indarbejdes i de arbejder, som forvaltningen igangsætter eller giver tilladelse til (f.eks. gravearbejder)
- På længere sigt: En medarbejder uddannes til tilgængelighedsrevisor.
- Tilgængelighedsrevision gennemføres for større anlægsprojekter, til at begynde med ved hjælp af ekstern konsulent

Overslag:

- Opbygning af tilgængelighedsteam: Ekstern konsulent 10.000 kr. + medarbejdernes timeforbrug
- Uddannelse af en tilgængelighedsrevisor: Kursusafgift 20.000 kr. + medarbejderens timeforbrug
- Tilgængelighedsrevision: 15.000 – 40.000 kr. pr. projekt afhængig af projektets omfang

8.3 Kampagne for friholdelse af fortove mm for inventar

Gaden har en fornuftig indretning med et markeret, jævnt gangareal afgrænset af chausséstensbånd, som blinde og svagtseende kan orientere sig efter. Men sandwichskiltene er i vejen for kørestolsbrugere, som tvinges ud i chausséstensbåndet.

Det er ikke tilstrækkeligt, at fortove er anlagt korrekt, de skal også friholdes for fritstående inventardele som f.eks. sandwichskilte og vareudstillinger. Det foreslås, at der gennemføres en oplysningsvirksomhed over for kommunens butiksejere mm om dette, og at der i forbindelse hermed udarbejdes regulativ for anvendelse af gadeareal, og at dette håndhæves (f.eks. af kommunens P-vagt).

Overslag: Udarbejdelse af kampagnemateriale 15.000 kr.

8.4 **Parkering på fortove i Hobro**

Problemet er omtalt tidligere. Et nyt parkeringsregulativ er godkendt.

Der kan desuden udføres følgende, efter regulativet er trådt i kraft:

- Registrering af problemets omfang, evt. i samarbejde med Handicaprådet.
- Afhængigt af omfanget kan eksempelvis foreslås følgende tiltag:
 - o Forbud mod standsning og parkering i vejsiden med det bredeste fortov.
 - o På strækninger med meget snævre fortove optegnes parkeringsbåse, som kan gå op på fortovet, men med en mindste bredde på 1,0 m mellem bil og facade. Dette ledsages af skiltning, der forbyder parkering uden for afmærkede båse på de aktuelle strækninger (PS: Løsningen er ikke optimal for blinde / svagtseende).
- Håndhævelse. Kommunens P-vagt bedes have fokus på problemet (hvilket forudsætter, at de fysiske forhold på stedet er entydige)

Overslag:

- Registrering og planlægning 25.000 kr.
- Etablering af malede P-båse, skiltning osv. afhængig af omfang

8.5 **Opgradering af busmateriel, forbedret køreplan o.s.v.**

Der bør generelt være fokus på tilgængeligheden i forbindelse med busdriften. Der bør der ses på, hvordan busdriften efterhånden (f.eks. i forbindelse med kommende udbud) kan forbedres, også for handicappede brugere).

Der kan f.eks. ses på:

- Forbedret busmateriel, f.eks. med automatiske ramper i stedet for manuelle ramper.
- Forbedret køreplan, f.eks. flere afgangene aften og weekend.

Overslag: Ændringerne indarbejdes i kommende udbudsrunder.

8.6 **Handicapparkering i kommunen**

Det anbefales, at der gennemføres en analyse af mængden og placeringen af handicapparkeringspladser i kommunen. I forbindelse med denne plan er der registreret 19 steder, hvor der mangler handicapparkering. Denne registrering beror dog på en vurdering fra den enkelte registrant, der ikke har mulighed for at danne sig det samlede overblik over handicapparkeringssituationen i de forskellige byer. Der er desuden registreret handicapparkeringspladser, der er udformet forkert. Paldserne er ofte for smalle.

Der er registreret manglende parkering følgende steder:

Hobro: (ifølge tilgængelighedsplan fra 2006 plan for Hobro)

- Ved borgmesterkontoret
- Ved rutebilstationen

Hadsund:

- Ved Borgerservice (ikke tilgængelige)
- Ved indkøbsområde ved Superbrugsen
- Ved Mariager Hallerne
- Ved Teknisk Skole, VUC og 10 klasescenteret

Mariager:

- Ved Borgerservice
- Ved Saltcenteret
- Ved apoteket
- Ved kirken
- I midtbyen
- Ved skolen

Arden:

- Ved skolen

Øster Hurup:

- Ved stien til stranden
- Ved parkeringspladsen ved turistinformationen
- Ved skolen og hallen
- Ved badelandet

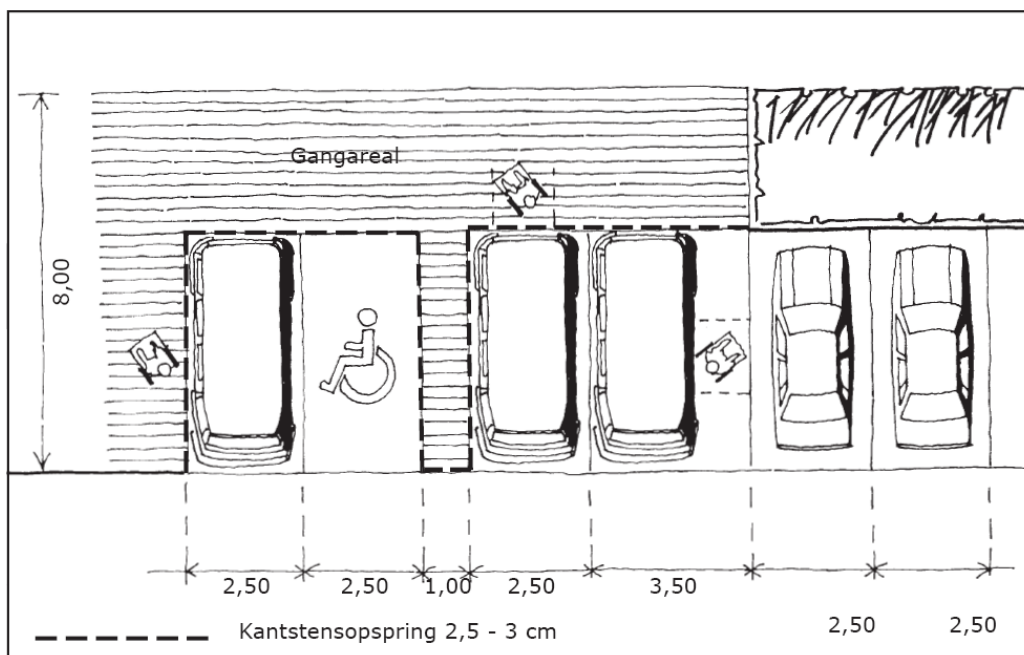
8.6.1 Udformning af handicapparkeringspladser

Båsene udformes med en bredde på mindst 3,5 m. Mindst 1 plads i hvert anlæg udformes dog mindst 4,5 m bred og 8,0 m lang af hensyn til liftbusser (evt. som en 5,0 m lang plads med 3,0 m frit areal bag pladsen).

I h.h.t. Færdselsarealer for alle og Vejreglerne kan båse som grænser op til arealer, der kan benyttes ved ind- og udstigning (gang- og opholdsarealer eller ganske svagt trafikerede kørearealer), reduceres til 2,5 m. To båse ved siden af hinanden, som deler et mellemliggende areal, således at der på den enkelte bås bliver mulighed for at benytte en bredde på 3,5 m, kan ligeledes reduceres til 2,5 m. Dette forudsætter dog, at kantstensopspringet mellem gangarealet og P-båsen er maks. 2,5-3,0 cm."

Det ovennævnte må betegnes som en nødløsning, pladserne bør altid være 3,5 m brede, hvis der på nogen måde er mulighed for det.

Bemærk: Skilte, steler og andet inventar må ikke opstilles, så det er i vejen for ind- og udtagning af kørestole mm. Bedste placering af skilt er således på hjørnet af båsen eller midt mellem 2 båse.

Udformning af handicapparkering.

8.7 Siddemuligheder

Langs tilgængelighedsnettene bør der etableres siddemuligheder, så svagt gående har mulighed for et hvil. Der bør ikke være mere end 100 m mellem hver siddemulighed.

8.8 Tilgængelighed til butikker

Der bør arbejdes på, at der etableres niveaufri adgang til alle butikker i kommunen.

Ved højdeforskelle op til 20 cm: Rampehældning 100 ‰ .

Ved højdeforskelle mellem 10 og 50 cm: Rampe med hældning 1:20 = 50 ‰ . En højdeforskel på 50 cm giver således en rampe på 10 m. Højdeforskelle over 50 cm: Rampe med hældning 1:20 = 50 ‰ . For hver 10 m rampe (50 cm stigning) indlægges et repos på 1,5 m i længderetningen. Rampen kan helt eller delvist placeres inde i huset. Dette ændrer ikke på kravene til hældning. Der bør være repos på begge sider af døren, så der er plads til at holde vandret og åbne / lukke døren.

Ved meget snævre pladsforhold kan det overvejes at anvende mobile slidsker, som kan lægges ud og tages ind efter behov. Disse skal i så fald i hældning mm overholde de samme regler.

9. Handlingsplan bygninger

Handiplan Plus har udført en registrering af tilgængeligheden umiddelbart udenfor og i bygninger, der er udpeget som prioritet 1 mål. Registreringen er udført i Hadsund, Mariager, Arden og Øster Hurup. Registreringen i Hobro blev udført i 2006 i forbindelse med udarbejdelsen af tilgængelighedsplanen for Hobro. Resultaterne af registreringen i Hobro er indarbejdet bedst muligt i nærværende plan.

Det er kun muligt at prioritere forbedringsforslag af registrerede problemer i bygninger ejet af Mariagerfjord Kommune. I privatejede bygninger fremsendes registreringsresultaterne til ejeren eller lejereren af bygningen/lokalerne. Ud fra de påpegede problemer og de foreslåede løsninger, er det op til den enkelte ejer/lejer, om de vil medvirke til at skabe bedre forhold for handicappede i Mariagerfjord Kommune.

9.1 Handlingsplan - offentlige bygninger

I de følgende rangeres Mariagerfjord Kommunes bygninger efter prioritet i forhold til hvilke bygninger, der bør gøres tilgængelige først. I bilag 4 fremgår hvilke løsninger der bør udføres for at bygningerne bliver tilgængelige. Da der på nuværende tidspunkt ikke er afsat beløb til udbedring af tilgængeligheden i bygninger, har det ikke været muligt, at udarbejde en egentlig handlingsplan med fastsatte tidspunkter for tiltag. En egentlig handlingsplan bør udarbejdes, når den årlige beløbsramme til forbedring af tilgængeligheden kendes.

Mariagerfjord Kommunes bygninger er rangeret efter hvor vigtig funktionen er for handicappede. Prioritering:

1. Borgerservice: Hobro, Hadsund, Mariager, Arden og Øster Hurup
2. Rutebilstationer: Hobro, Hadsund, Mariager

Arden Station og Posthus
3. Hobro Medborgerhus

Hobro Bibliotek

Hadsund Kulturcenter og Bibliotek

Mariager Bibliotek

Arden Bibliotek og Kulturhus
4. Offentlige toiletter udenfor offentlige bygninger
5. Uddannelsesinstitutioner:

VUC Hadsund

Teknisk Skole, Tempovej nr. 3, Hadsund

Eventuelle uddannelsesinst. I prioritet 1 i Hobro

6. Jobcenter i Hobro

7. Havnebygninger i Mariager

Fiskerihavnen i Hadsund

9.2 Afrapportering

Alle bygninger og steder er afrapporteret efter skemaet i Tabel 8.

I afsnit 9.2.1 er skemaet uddybet. De præcise krav ved registreringen er vist i dette afsnit. I bilag 4 fremgår resultaterne af analysen Til hver afrapportering er vist 1-6 fotos af problemstillinger. Til afrapporteringen fremgår desuden en skitse af en løsning af en given problemstilling.

IDNR	Kategori	Sted	Adresse	Husnr.	Postnr	by
	1					
Billede og skitsefelt						
0.0		Krav opfyldt	Status	Forslag		
1.0	Adgangsvej					
2.0	Indgangsdør					
3.0	Niveauforskelle i bygningen					
4.0	Komme ind i rum - døre					
5.0	Elevator					
6.0	Handicaptionet					
7.0	Teleslynge, informationsgivning og lysforhold	Delvist	Lægeseekretær tager imod og hjælper			

Tabel 8. Bygningsregistreringerne er foretaget efter ovenstående skema.

9.2.1 Registreringsskema med parameter/underkrav

I dette afsnit uddybes hvad der er registreret i forbindelse med analysen af tilgængeligheden, i bygninger der er udpeget som prioritet 1 mål.

0.0		Emne	Krav
1.0		Adgangsvej	Adgangsvej frem til bygningen
	1.1	Jævn belægning uden stigninger	Jævn belægning (ujævn belægning er kløvede chaussesten, brosten grus) Stigninger < 1:10 ved kantsten og < 1:25 ved terrænudligninger
	1.2	Rampe	Stigning < 1:20 (5%)
	1.3	Håndlister ved rampe	Gribeegnet: Ø=30 – 55 mm, højde 800 – 900 mm over terræn. Håndlister er ført mere end 300 mm ud end rampe start og slut
	1.4	Trapper	højde < 150 mm dybde > 300 mm
	1.5	Håndlister ved trapper	Gribeegnet
	1.6	Ledelinier	Enten naturlige (håndlister, facade, brosten mellem fliser osv.) eller egentlige ledelinier
2.0		Indgangsdør	Indgangsdør, dørens åbningskraft, dørtrin.
	2.1	Dørtrin	< 25 mm
	2.2	Effektiv passagebredde	> 0,77 m
	2.3	Åbningskraft	< 25 N (2,5 kg)
	2.4	Dørgreb	Betjening med lukket hånd
	2.5	Logisk og let lokaliserbar indgang - Kontraster dørmarkering (taktilt felt)	Subjektiv (Belægningsskift, elefantrist, tydelig markering af dør osv.)
3.0		Niveauforskelle i bygningen	Niveauforskelle i bygningen Trapper og ramper med håndlister samt markering af trin
	3.1	Trapper	højde < 180 mm dybde > 280 mm
	3.2	Håndliste	Gribeegnet Ø=30 – 55 mm, højde 800 – 900 mm over terræn. Håndlister er ført mere end 300 mm ud end trappe start og slut
	3.3	Trinmarkering	< 40 mm

4.0		Komme ind i rum - døre	Den fysiske indgang til de forskellige rum. Dørtrin. Dørbredde. Gangbredder.
	4.1	Døre - effektiv dørbredde	> 0,77 m
	4.2	Dørtrin	< 25 mm
	4.3	Skiltning	Subjektiv
	4.4	Anvendelse af kontraster	Subjektiv
	4.5	Gangbredder	1,3 m (gerne 1,5 m)
	4.6	Er bygningen letforståelig	meget - subjektiv
5.0		Elevator (størrelse og betjening og betjeningspanels placering)	Størrelse og betjening samt relevans
	5.1	Plads foran elevator	> 1,3 m (> 1,5 m)
	5.2	Effektiv passagebredde	> 0,77 m
	5.3	Dybde	> 1,40 m
	5.4	Betjeningshøjde	0,90 - 1,20 m over gulv
	5.5	Betjeningspanel placering (fra indadgående hjørne)	> 0,50 m
6.0		Handicaptolet	Handicaptolet er vurderet ud fra DS3028 der ca. svarer til de krav der er i BR08
	6.1	Effektiv døråbning	> 0,77 m
	6.2	Nå håndvask siddende på toilet	Subjektiv
	6.3	Friplads ved siden af toilet	> 0,90 m
	6.4	Foran toilet	> 1,50 m
	6.5	Sædehøjde	0,48 - 0,50 m
	6.6	Armstøtter	0,60 m cc afstand højde 0,80 m
	6.6	Vask højde - kan vasken anvendes?	0,80 m - subjektiv
	6.7	Forkant toilet til væg bag	> 0,75 m
	6.8	Lås - letbetjent	Subjektiv
	6.9	Udskyl - letbetjent	Subjektiv
7.0		Teleslynge, informationsgivning og lysforhold	Teleslynge, informationsgivning og diskhøjde
	7.1	Er der teleslynge ved reception	Objektiv
	7.2	Er der teleslynge i forsamlingslokaler	Objektiv
	7.3	Virker teleslynge?	Objektiv
	7.4	Virker akustikken rimelig	Meget subjektiv
	7.5	Adgang til personlig betjening	Subjektiv (Diske højde)
	7.6	Er der et godt og ikke blændende lys	Subjektiv

9.3 Generelle problemstillinger

Behovet for, at bygningerne er fuldt tilgængelige varierer efter stedets funktion. Behovet for et velfungerende handicaptoilet er for eksempel større ved borgerservice end ved apoteket.

Teleslynge er mere nødvendig, hvor der gives information til større forsamlinger end ved steder med personlig betjening, hvor der naturligvis kan tages individuelle hensyn.

Det er vigtigt at Mariagerfjord Kommune igangsætter initiativer til at møde og servicere borgerne ud fra deres forudsætninger og funktionsniveau.

9.3.1 Registrerede problemer

Samtlige registrerede problemer for hver bygning fremgår af bilag 4. I dette afsnit nævnes typiske problemstillinger.

Adgangsvej 1.0 (1.1 – 1.6):

- Ujævne adgangsveje frem til bygning – fx chaussesten, brosten eller grus
- Ramper er generelt for stejle, ikke forsynet med håndlister, og/eller værn
- Trin ude og inde er dårligt markerede og uden gribeegnede håndlister

Indgangsdør 2.0 (2.1 – 2.5)

- Tunge døre – med gribeegnet dørgræb

- Illustration af gribeegnede og gribeuegnede butiksdørgræb

Niveauforskelle i bygningen 3.0 (3.1 – 3.3)

- Høje dørtrin og niveauspring ind i bygningen

Komme ind i rum – døre 4.0 (4.1 – 4.6)

Elevator 5.0 (5.1 – 5.5)

- Flere kommunale bygninger savner en elevator

Handicaptoilet 6.0 (6.1 – 6.9)

- Handicaptoiletterne er for små. Typiske mangler er armstøtter og for lavt toilet 42 cm (48 cm anbefales). En forbedret indretning kan forbedre forholdene i en vis grad.

- Det vil være muligt at udskifte et lavt toilet til en høj model for ca. 4.000 kr.
- Armstøtter kan opsættes for ca. 3.000 kr forudsat, at væggen kan bære
- Ofte er spejlet placeret for højt – irritationsmoment, men betyder ikke noget i forhold til at kunne anvende toilettet
- Der er svaret "nej" til om krav er opfyldt når der ingen armstøtter er, og toilettet er mindre end 45 cm højt

Nye toiletter: Det bør iagttages, at toilettet fremover indrettes optimalt. Indretningen ved nye kommunale toiletter følger IKKE indretningen i BR95. BR95 vejledning er nu ophøjet til krav i BR08

Teleslynge, informationsgivning og lysforhold 7.0 (7.1 – 7.6)

Info/skiltning Informationsgivning: Mangelfuld skiltning i og udenfor bygning

Teleslynge Der er ingen teleslynger i forbindelse med diske og receptioner

Receptionsdisk:

- Receptionsdisk højde er registreret generelt høje ca. 100 cm-130 cm. Der er ikke observeret egentlige kørestolsdiske. På nogle biblioteker kan disken køres op og ned.
- Diske/skranker kunne forbedres med stokkeholder og taskehylde

Bilag 1 – Udpegede mål

De udpegede mål i de fem byer er listet i dette bilag. Målene er inddelt efter hvilken af de tre mål kategorier de tilhører. Hvert mål har et ID nummer. Dette nummer henviser til kortbilag med mål og ruter, hvorpå ID numrene er vist.

Hobro			
ID	Kategori 1 mål	Vejnavn	Husnr.
1	Hobro Apotek	Adelgade	18
2	Hobro Bibliotek	Adelgade	30
3	Borgerservice	Korsgade	2
4	Jobcenter (incl. AF)	Korsgade	2
5	Borgmesterkontor	Nrd. Kajgade	1
6	Hobro Medborgerhus	Skibsgade	22
7	Biecenteret	Adelgade	28-30
8	Handelsgymnasiet Mariagerfjord	Kirketoften	7
9	Hobro gymnasium og HF	Amerikavej	5
10	Hobro Fritidscenter	Amerikavej	22
11	Post Danmark	Adelgade	8
12	Offentligt toilet – Brotorvet	Brotorvet	
13	Offentligt toilet – Nytorv	Nytorv	
14	Hobro Banegård	Stationsvej	12
15	Hobro Rutebilstation	H I Biesgade	2
16	Hobro/Terndrup Sygehus	Stoldal	8
17	Lægehuset H.I. Biesgade	H I Biesgade	9
18	Lægehuset Korsgade	Korsgade	9
19	Læge Vera Stouby	Adelgade	6
20	Speciallæge Sven Madsen	Adelgade	1a
21	Speciallæge Arne Mejlhede	H I Biesgade	9
22	Speciallæge Flemming Krebs Sørensen	H I Biesgade	9
23	Speciallæge Inger Louise Wildfang	H I Biesgade	6
24	Nytorv Fysioterapi	Nytorv	1
25	Fysioterapien Biesgade	H I Biesgade	6
26	Fysioterapeut Rikke Udby	Stationsvej	12
27	Kiropraktisk Klinik	Jernbanegade	1h
28	Vinkelvejens Børnehave	Vinkelvej	15
29	Farvervængets Børnehave	Håndværkerparken	2
30	Hobro Kirkecenter	Søndergade	3

Hobro			
ID	Kategori 2 mål	Vejnavn	Husnr.
31	Hobro Boligforening	Sdr Allé	5
32	Hobro Kirke	Adelgade	52b
33	Pinsekirken	Onsildgade	1
34	Hobro Kirkecenter	Søndergade	3
35	Kirkegårdscenter	Bymarks Alle	1
36	Tandplejeklinikken	Adelgade	12
37	Kommunale Tandklinik	Skolegade	12
38	Tandlægerne	Adelgade	28
39	Tandlæge Bo Bloch	Adelgade	54
40	Tandlæge Hanne Bach Andersen	Korsgade	9
41	Tandlæge Marianne Glavind	Fyrbakken	9
42	Tandlæge Kvindal og Udby	Banegårdsvej	45
43	Tandlæge Petersen, Askov og Bonde	Adelgade	44
44	Tandlæge Lene Rydahl	Adelgade	15
45	Tandpleje Anette Engelbreth	Adelgade	15
46	Tandpleje Michael Dyrmosé	Brotovej	12
47	Tandpleje Kim Nørgård	Nytovej	3
48	Profil Optik	Jernbanegade	2e
49	Holst Optik	Adelgade	25g
50	Hobro Politi	Adelgade	75
51	Himmerlands Egnsteater	Sdr Kajgade	18a
52	Hobro Teaterbio	Theatertorvet	2
53	Hobro Stadion	Amerikavej	7
54	Værestedet Blæksprutten	Adelgade	78
55	Søndre Skole	Skolegade	10
56	Nordre Skole	Solvej	10
57	Bymarksskolen	Sdr Ringvej	9
58	Skolen ved Kirketoften	Kirketoften	5b
59	Hobro Friskole	Nyvej	23
60	Hobro Musikskole	Smedevej	24
61	Aktivitetshuset	Sjællandsvej	15
62	Kirketoften	Kirketoften	4
63	Kommende ældreboliger	Jernbanegade/Skivevej	
ID	Kategori 3 mål	Vejnavn	Husnr.
64	Red Barnets børnehave Stoldal	Sdr Allé	7e
65	Red Barnets Børnehus	Jernbanegade	26
66	Wiegårdens børnehave	Wiegårdsvej	8
67	Daginstitutionen Bymarken	Sdr Ringvej	11
68	Børnehaven Bloksbjerg	Wilhelm Jensens Vej	28c
69	Hobro Fritidscenter	Skolegade	3
70	Hobro Ungdomsskole	Skolegade	3
71	Gasmuseet	Gasværksvej	2
72	Lystfartøjsmuseum	Sdr Kajgade	14a
73	Himmerlands museum	Vestergade	21
74	Hobro Psykologklinik	Adelgade	58
75	Hobro Krisecenter	Jernbanegade	46
76	Motorkontoret	Adelgade	84

Hadsund			
ID	Kategori 1 mål	Vejnavn	Husnr.
10	Læge Jens Jensen	Bankpladsen	2
4	Borgerservice	Himmerlandsgade	9
5	Rutebilstation	Jernbanegade	4
8	Læge Ole Vind	Lindalsvej	11
9	Læge Klaus Borch	Lindalsvej	11
11	Klinik for fysioterapi	Lindalsvej	11
7	Læge Ole Borre	Lindalsvej	11
12	Hadsund fysioterapi	Storegade	10
1	Apotek	Storegade	23
2	Kulturcenter	Kirkegade	2
17	Kirkecenter / Menighedscenter	Kirkegade	10
25	Hadsund Hallen	Stadionvej	25
15	VUC Hadsund	Tempovej	1
13	Kiropraktisk Klinik	Tinggade	1
6	Læge Anne Marie Goos	Vestergade	26
3	Bibliotek	Kirkegade	5
14	Teknisk Skole	Tempovej	5
46	Butikstorvet	Butikstorvet	0
47	Fiskerihavnen	Fiskerihavnsvej	0
49	Posthus	Himmerlandsgade	2
ID	Kategori 2 mål	Vejnavn	Husnr.
24	Skole	Stadionvej	5
48	Landpolitiet i Hadsund	Himmerlandsgade	9
20	Tandlæger	Bankpladsen	2
23	Klinik for fodterapi	Himmerlandsgade	4
18	Tandlæge Jeppe Barkmann	Himmerlandsgade	56
19	Tandlæge Inge Olsen	Lindalsvej	11
26	Profil optik	Storegade	22
27	Optiker Erhardsen	Storegade	33
22	Klinik for fodterapi	Brogade	5
21	Biograf	Kirkegade	2
16	Kirke	Kirkegade	10
36	Bernadottegården	Bernadottegården	94
37	Plejehjemmet Skovgården	Timandsvej	25
38	Boligselskabet Lejerbo Solbak	Solbakken	0
39	Boligselskabet Lejerbo Vandvæ	Vandværksvej	1
40	Sindholtparken	Sinholtparken	0
41	Reviladeringscenter Hadsund	Sverigesvej	3
ID	Kategori 3 mål	Vejnavn	Husnr.
32	Børnehaven Lærkereden	Brinken	10
29	Psykoklog Det blå hus	Himmerlandsgade	1
33	Børnehaven Solstrålen	Nyvangsvej	8
34	Børnehaven Spiren	Ringvejen	1
30	Hadsund Museum	Rosendals Allé	8
28	Psykoklog Bodil Holst	Storegade	20
31	Camping og Vandrerhjem	Stadionvej	33
35	Bondegårdsbørnehave	Finlandsvej	14
42	Lindalene	0	0
43	Skovområdet ved Thygeslund	Thygeslundvej	0
44	Skovområdet ved Højmarken	0	0
45	Hadsund Dyrehave	0	0

Mariager			
ID	Kategori 1 mål	Vejnavn	Husnr.
1	Borgerservice	Fjordgade	5
2	Posthus	Fjordgade	3
3	Apotek	Fuglsangsgade	18
6	Busterminal	Ny Havnevej	2
8	Sognegård	Kirkegade	6
10	Lægeklinik	Østergade	12
11	Fysioterapi	Ny Havnevej	1
13	Bibliotek	Teglgade	6
20	Havn	Fjordgade	7
25	Mariager Hallen	GI Hobrovej	1
ID	Kategori 2 mål	Vejnavn	Husnr.
4	Mariager Turistbureau	Torvet	1B
5	Plejehjem Fjordvang	Oxendalen	15
7	Politi	Teglgade	12
9	Den gamle biograf	Teglgade	3
12	Sødisbakke	Havndalvej	7
14	Tandlæge Søren Jensen	Østergade	9B
15	Tandlæge Villy Mose	Fjordgade	6
16	Kirke	0	0
18	Skole	Hjulhusvej	3
21	Klinik for Fodterapi	Oxendalen	15
28	Mariager Højskole	Hjulhusvej	12B
29	Bofællesskabet Enggård	Fjordgade	16A
ID	Kategori 3 mål	Vejnavn	Husnr.
17	Munkholm anlæg	Skovvej	5
19	Saltcentret	Ny Havnevej	6
22	Børnehuset Regnbuen	GI Hobrovej	3
23	Børnehaven Lærkebo	Vestergade	19
24	Røde Kors børnehaven	Digitervænget	46
26	Museum	Kirkegade	4A
27	Veteranbanen	Ny Havnevej	4

Arden			
ID	Kategori 1 mål	Vejnavn	Husnr.
1	Arden Apoteksudsalg	Skovvej	4
2	Arden Posthus	Jernbanegade	16
3	Arden Bibliotek	Bluhmesgade	19
5	Arden Hallerne	Hvarrevej	6
6	Borgerservice	Østergade	22
7	Lægehuset	Blåkildevej	16
8	Arden Station	Jernbanegade	6
14	Arden Kulturhus	Bluhmesgade	19
15	Fysioterapeut	Vestergade	14
ID	Kategori 2 mål	Vejnavn	Husnr.
4	Arden Skole	Storeardenvej	22
9	Arden Kirke	Kirke Allé	4
10	Myhlenbergparken	Myhlenbergvej	16
11	Solgårdscenteret Ældrecenter	Anne Damborgs Vej	41
12	Tandlægehuset	Myhlenbergvej	18
13	Klinik for Fodterapi	Vestergade	9
18	Landpolitiet i Arden	Møllervej	1
ID	Kategori 3 mål	Vejnavn	Husnr.
16	Børnehaven Svalereden	Hvarrevej	19
17	Børnehaven Troldhøj	Rugmarken	2

Øster Hurup			
ID	Kategori 1 mål	Vejnavn	Husnr.
1	Øster Hurup Havn	Havnepladsen	7
2	Adgang til Stranden	Havnepladsen	
3	Offentlige toiletter	Havnepladsen	
4	Øster Hurup Hallen	Langerimsvej	
6	Rutebilstationen	Kystvejen	34
10	Posthus	Kystvejen	54
ID	Kategori 2 mål	Vejnavn	Husnr.
5	Havbakkeskolen	Langerimsvej	3
7	Turistbureau	Kystvejen	34
8	Danland	Havblik	4
9	Fruerlundparken	Fruerlundparken	5